

Styrelsehandling nr 11a
Utfärdat 2022-03-30
Diarienummer 2022-0028

Handläggare
Anna Staxång
Telefon: 031-773 7552
E-post: anna.staxang@framtiden.se

Yttrande över Göteborgs Stads plan för kulturprogrammet 2023–2026 (dnr:1099/19)

Förslag till beslut

Styrelsen för Förvaltnings AB Framtiden:

Förslag till Göteborgs Stads plan för kulturprogrammet 2023–2026 tillstyrks med de synpunkter som framgår i yttrandet.

Sammanfattning

Förvaltnings AB Framtiden och GöteborgsLokaler har blivit ombudda av Kulturnämnden att yttra sig över förslag till Göteborgs Stads Plan för kulturprogrammet 2023 – 2026. Förvaltnings AB Framtidens svarar för Framtidenkoncernen som helhet.

Syftet med planen är att den ska öka kännedomen om Göteborg Stads kulturprogram samt öka takten för dess implementering och att förtydliga hur stadens förvaltningar och bolag ska samverka för att bidra till strategiska mål i kulturprogrammet. Planen innehåller sju insatser och fjorton aktiviteter som ska leda till en stärkt ställning för konsten och kulturen samt till ökad samverkan och ett bättre nyttjande av kulturlivet som en resurs i arbetet för hållbar stadsutveckling, social sammanhållning och attraktiv storstad.

Bolaget ställer sig generellt positiva till förslaget och lämnar framförallt synpunkter på den aktivitet som Framtiden och GöteborgsLokaler har getts delansvar för avseende att inrätta en *Kulturlots* i staden. Vid ett eventuellt införande av funktionen *Kulturlots* är det koncernens bedömning viktigt att dialog förs med koncernens bolag vid matchningar av kulturverksamheter och lokaler. Detta för att värna tryggheten i bostadsområdena och för att säkerställa att koncernens lokaler inte hyrs ut till verksamheter med koppling till kriminell verksamhet.

Remissen ska besvaras senast 2022-03-31.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Bolaget delar Kulturförvaltningens bedömning att insatserna i planen stärker möjligheten till inflytande, delaktighet och tillgång till kultur och att kulturen kan bidra till att öka förståelse mellan människor och bygga tillit. Att ta del av och att utöva kultur och konst har en dokumenterad effekt på hälsa och välbefinnande, vilket främjar social hållbarhet

och en hållbar livsstil. Genomförandet av flera av insatserna och aktiviteterna i planen kan också, givet att de bidrar positivt till planens mål, bidra positivt till koncernens arbete med att öka tryggheten i stadens särskilt utsatta områden.

Samverkan

Ärendet har inte varit föremål för samverkan.

Expedieras

kultur@kultur.goteborg.se

Bilagor

1. *Förslag till Göteborgs Stads Plan för kulturprogrammet 2023 – 2026*
2. *Förutsättningar för Göteborgs Stads Plan för kulturprogrammet 2023 - 2026*
3. *Remissmall för Göteborgs Stads Plan för kulturprogrammet 2023–2026*

Ärendet

Förvaltnings AB Framtiden och GöteborgsLokaler har blivit ombudade av Kulturnämnden att yttra sig över förslag till Göteborgs Stads Plan för kulturprogrammet 2023 – 2026. Förvaltnings AB Framtidens svarar för Framtidenkoncernen som helhet.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen gav 2020-09-30 kulturnämnden i uppdrag att ta fram ett förslag till en ny plan utifrån Göteborgs Stads kulturprogram, att gälla för perioden 2022 - 2026. Kulturförvaltningen har därefter i samverkan med andra förvaltningar och bolag i staden tagit fram ett förslag till plan för perioden 2023 - 2026.

Syftet med planen är att den ska öka kännedomen om Göteborg stads kulturprogram samt öka takten för dess implementering och att förtydliga hur stadens förvaltningar och bolag ska samverka för att bidra till strategiska mål i kulturprogrammet. Planen innehåller sju insatser och fjorton aktiviteter som ska leda till en stärkt ställning för konsten och kulturen samt till ökad samverkan och ett bättre nyttjande av kulturlivet som en resurs i arbetet för hållbar stadsutveckling, social sammanhållning och attraktiv storstad.

Förvaltnings AB Framtiden och GöteborgsLokaler har varit involverade i framtagandet av förslaget bland annat genom representation i referensgrupp och deltagande i workshops.

Modellen nedan visar hur planens insatser relaterar till kulturprogrammets övergripande mål och strategier. Varje insats innehåller i sin tur ett antal aktiviteter för vilka nämnder och styrelser har getts huvudansvar respektive delansvar.

Göteborgs Stads kulturprogram			
Perspektiv	Övergripande mål	Strategier	Insatser i plan 2023 - 2026
Konstpolitik	Att skapa goda och hållbara villkor för konsten och konstnärerna.	Utöka lokalt samarbete.	1 Samordna och synliggöra stadens stödformer.
		Stärka finansieringen.	2 Stärka konst- och kulturlivets roll i stadens besöksnäring.
Kulturpolitik	Främja delaktighet, interkulturell dialog och människors lust att vara delaktiga i och utöva kultur.	Utveckla och förnya mötesplatser för kultur.	3 Stärka samverkan för kompetens- och metodutveckling.
		Utöka samverkan med andra politikområden.	4 Utveckla metoder för statistik och analys.
Kulturplanering	Skapa en attraktiv livsmiljö.	Gör kulturplanering till en del av planprocessen så att kulturen är integrerad i stadsutvecklingen.	5 Utveckla och tillämpa metoder för hantering av kulturdata i stadsplanering.
			6 Implementera kulturplanering i stadsutvecklingsprocesser.
			7 Stärka kulturens roll i befintlig miljö.

Framtiden och GöteborgsLokaler har endast utpekats ansvar för en aktivitet i planen. Det gäller aktivitet 7.1 under insatsen: Stärka kulturens roll i befintlig miljö.

Insats 7. Stärka kulturens roll i befintlig miljö		
Aktivitet	Huvudansvar	Delansvar
7.1 Inrätta Kulturlots som funktion och ge redskap och resurser för att stärka kulturens plats i staden.	Kulturnämnden	Fastighetsnämnden, nämnden för idrott och förening, nämnden för park och natur, lokalnämnden, socialnämnden centrum samt styrelserna för Business Region Göteborg, Higab, Framtiden och GöteborgsLokaler,
Insatsen samspelar med och förstärker effekten av insats 1, 2, 5 och 6		
Uppföljning/nyckeltal för insatsen: 7.1 Utvärdering av genomförd kommunikationsinsats. 7.1 Antal förmedlade kontrakt ska öka.		

Aktivitet 7.1: Inrätta Kulturlots som funktion och ge redskap och resurser för att stärka kulturens plats i staden.

Bolagets bedömning

Bolaget har valt att lämna sina synpunkter i den remissmall som följde med remissutskicket.

Bolaget ställer sig generellt positiva till förslaget. Det är koncernens bedömning att arbetet med att nå målen i planen kan bidra positivt till koncernens mål om att inga områden i staden ska vara särskilt utsatta till år 2025. De insatser och aktiviteter som ska bidra till att nå planens mål om att kultursatsningar kan bidra till social sammanhållning genom möten, ökad förståelse och stärkt dialog mellan människor, bedömer vi även kan bidra positivt till koncernens arbete för att ökad trygghet i stadens särskilt utsatta områden.

Framtiden och GöteborgsLokaler har fått delansvar för aktivitet 7.1 om att inrätta en *Kulturlots* för att stärka kulturens plats i staden. Funktionen *Kulturlots* föreslås inrättas på kulturförvaltningen med målet att matcha kulturverksamheter och lokaler och fylla en viktig funktion i att mäkla och förmedla mellan de olika parterna. Nya platser för kultur ska på så sätt kunna etableras genom att kulturaktörer lotsas vid nyetablering eller omlokalisering.

Bolaget bedömer att det är av stor vikt att funktionen *Kulturlots* för dialog med koncernens bolag vid matchningar av kulturverksamheter och lokaler. Detta för att säkerställa att koncernens lokaler inte hyrs ut till verksamheter med koppling till kriminell eller annan lagvidrig verksamhet. Koncernens bolag har tagit flera steg framåt i arbetet med att kvalitetssäkra processen för uthyrning av lokaler under 2021 och det är viktigt att det arbetet beaktas och omhändertas för att kunna upprätthålla nolltolerans mot kriminell verksamhet. Som en del i det arbetet har koncernen under 2021 tagit fram reviderade riktlinjer och en checklista som kan fungera som ett praktiskt stöd vid matchning och uthyrning.

Datum

Underskrift

.....

.....

Namnförtydligande

Terje Johansson

VD och koncernchef

Anna-Karin Trixe

Stabschef

Göteborgs
Stad

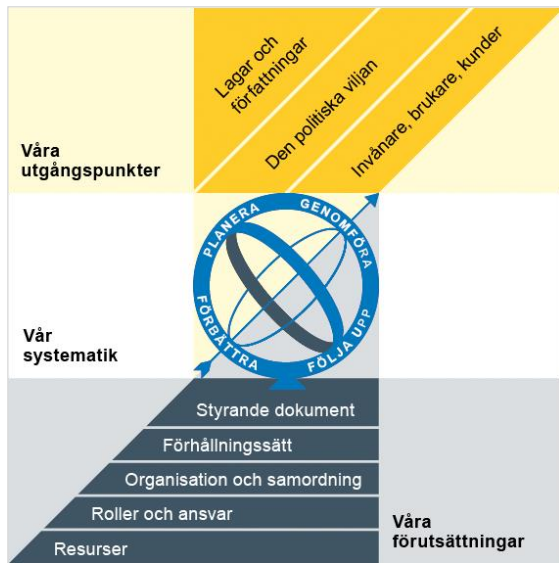
Göteborgs Stads Plan för kulturprogrammet 2023 - 2026

REMISSVERSION

Planerande styrande dokument

Vision
Program
► Plan

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Dokumentnamn: Göteborgs Stads Plan för kulturprogrammet 2023 - 2026

Beslutad av:
[Nämnd/styrelse/befattning]

Gäller för:
Göteborgs Stad

Diarienummer:
1099/19

Datum och paragraf för beslutet:
[Text]

Dokumentsort:
Plan

Giltighetstid:
2023 - 2026

Senast reviderad:
[Datum]

Dokumentansvarig:
AC Kultur- och samhällsutveckling, kulturförvaltning

Innehåll

Inledning	3
Syftet med denna plan	3
Vem omfattas av planen	3
Giltighetstid	3
Bakgrund	3
Koppling till andra styrande dokument	4
Stödjande dokument	4
Genomförande av denna plan	4
Avgränsningar	5
Uppföljning av denna plan	5
Planen	6
Utgångspunkter	6
Övergripande mål i Göteborgs Stads kulturprogram	6
Konstpolitik	8
Insats 1: Samordna och synliggöra stadens stödformer	8
Insats 2: Stärka konst- och kulturlivets roll i stadens besöksnäring	10
Kulturpolitik	12
Insats 3: Stärka samverkan för kompetens- och metodutveckling	12
Insats 4: Utveckla metoder för statistik och analys	14
Kulturplanering	16
Insats 5: Utveckla och tillämpa metoder för hantering av kulturdata i stadsplanering	16
Insats 6: Implementera kulturplanering i stadsutvecklingsprocesser	18
Insats 7: Stärka kulturens roll i befintlig miljö	20

Inledning

Syftet med denna plan

Göteborgs Stads Plan för kulturprogrammet 2023 - 2026 förtydligar hur stadens förvaltningar och bolag ska samverka för att bidra till de strategiska målen i kulturprogrammet. Planen ska leda till att kulturens värden värnas, bättre tas tillvara samt utvecklas i arbetet för hållbar stadsutveckling, social sammanhållning och attraktiv storstad. Planen ska bidra till målen i kulturprogrammet:

- Skapa goda och hållbara villkor för konsten och konstnärerna,
- Främja delaktighet, interkulturell dialog och människors lust och motivation att ta del av och utöva kultur,
- Skapa en attraktiv livsmiljö i staden.

Planen ska bidra till att öka kännedomen om, samt öka takten för implementering av Göteborg stads kulturprogram.

Vem omfattas av planen

Denna plan gäller för¹ kulturnämnden, byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, kommunstyrelsen, nämnden för funktionsstöd, nämnden för idrott och förening, nämnden för äldre-, vård och omsorg, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden för park och natur, socialnämnderna centrum, nordost, sydväst och Hisingen, trafiknämnden samt styrelserna för Business Region Göteborg, Göteborg & Co, Framtiden, Higab och GöteborgsLokaler.

Giltighetstid

Denna plan gäller för perioden 2023 – 2026.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog Göteborgs Stads kulturprogram 2013. Kommunstyrelsen gav kulturnämnden i uppdrag 2020-09-30 § 797 att ta fram ett förslag till en ny handlingsplan utifrån Göteborgs Stads kulturprogram, att gälla för 2022 - 2026.

Denna plan beskriver hur stadens nämnder och styrelser ska samverka för att bidra till att nå målen inom kulturprogrammets tre perspektiv konstpolitik, kulturpolitik och kulturplanering. Utgångspunkter för planen är ett urval av strategiska framtidsfrågor i kulturprogrammet. Tonvikt ligger på kulturplanering och kulturens roll i samhälls- och stadsutvecklingen, eftersom kulturen behöver växa i samma takt som staden växer.

Planen är framtagen utifrån en utvärdering av handlingsplanerna för 2016 - 2018, i samverkan med involverade nämnder och styrelser i workshops 2021 samt med hänsyn

¹ Ansvar för denna plan behöver anpassas till ny organisation för stadsutveckling som gäller från 2023.

tagen till stadens och omvärldens utveckling och de förutsättningar som råder för kulturlivet i stort.

Koppling till andra styrande dokument

Nedan visas en lista över stadens styrande dokument med tydligast koppling till planen.

- Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018 - 2026
- Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018 - 2035
- Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030
- Göteborgs Stads Översiktsplan
- Göteborg 2035 - Grönstrategi för en tät och grön stad
- Göteborg 2035 - Trafikstrategi för en nära storstad
- Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021 - 2026
- Göteborgs Stads handlingsplan för Åldersvänliga Göteborg 2021 - 2026
- Göteborgs Stads Plan för stärkta insatser mot rasism 2020 - 2023

Nationellt styrs kulturpolitiken av lagstiftning som Kulturminneslagen, Bibliotekslagen, Museilagen, Plan- och bygglagen, Lagen om nationella minoriteter, Diskrimineringslagen med flera.

Stadens kulturprogram har kopplingar till de nationella kulturpolitiska målen samt till målen i Västra Götalandsregionens kulturstrategi, som är vägledande. Den har också kopplingar till de politiska målen för Gestaltad Livsmiljö.

Internationellt kan kulturpolitik kopplas till FN:s globala hållbarhetsmål inom Agenda 2030 som:

- Mål 3: God hälsa och välbefinnande
- Mål 10: Minskad ojämlikhet
- Mål 11: Hållbara städer och samhällen

Stödjande dokument

- Kulturens värde och sociala effekter, Göteborgs Stads kulturförvaltning
- Var görs kulturen? Kreativa verksamheters lokalisering i Göteborg, Göteborgs Stads kulturförvaltning
- Plan för att kommunicera Kulturstaden Göteborg, antagen av kulturnämnden och styrelsen för Göteborg & Co
- Stödsystem till kulturella och kreativa näringar för att agera som katalysatorer för innovation, Göteborgs Stads kulturförvaltning

Genomförande av denna plan

Kulturnämnden har samordningsansvar för planen och ett särskilt huvudansvar för insatserna 1, 3, 4 och 7. Styrelsen för Göteborg & Co har särskilt huvudansvar för insats 2.

Kulturnämnden delar huvudansvar i insats 5 med byggnadsnämnden i två aktiviteter och med kommunstyrelsen i en av aktiviteterna. Kulturnämnden delar huvudansvar med byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, trafiknämnden och nämnden för park och natur (ny organisation för stadsutveckling) i insats 6.²

Övriga nämnder och styrelser som delges delansvar i insatserna är fastighetsnämnden, nämnden för funktionsstöd, nämnden för idrott och förening, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden för park och natur, nämnden för äldre-, vård och omsorg, socialnämnderna centrum, nordost, sydväst och Hisingen, trafiknämnden samt styrelserna för Business Region Göteborg, Göteborg & Co, Framtiden, Higab och GöteborgsLokaler.

Avgränsningar

Planen fokuserar på områden där förvaltningar och bolag har gemensamma intressen och där insatser och aktiviteter kan bidra till högre måluppfyllelse enligt stadens kulturprogram. Den förutsätter dialog och samverkan med stadens övriga nämnder och styrelser.

Arbetet med planen har inte involverat dialog och samverkan med kulturlivets olika aktörer eller med brukare, utöver den som sker inom ordinarie verksamhet.

Planen fokuserar inte på insatser kring barn och unga specifikt, eftersom Göteborgs Stads Plan för barn- och ungekultur 2020 - 2023 redan är beslutad.

Uppföljning av denna plan

Kulturförvaltningen och övriga utpekade nämnder med huvudansvar följer upp arbetet utifrån planen inom ordinarie uppföljning.

Resultatet av uppföljningen rapporteras årligen till kulturnämnden i samband med årsrapport. Planen utvärderas och revideras vid behov efter halva planperioden (2024). Kulturnämnden ansvarar för att uppföljningen sker och involverar andra nämnder i uppföljningsprocessen. Uppföljningen fokuserar på insatsernas genomförande, resultat och effekt.

² Endast en part kommer att ha huvudansvar per aktivitet. Hur ansvaret kommer att fördelas utreds vidare under 2022 med hänsyn tagen till stadens nya organisation för stadsutveckling.

Planen

Utgångspunkter

Utgångspunkten för planen är redan beslutade mål och urvalet av strategier i kulturprogrammet. Planens genomförande bygger på samarbete mellan förvaltningar och bolag, med stadens gemensamma förhållningssätt som utgångspunkt för samarbetet. Planen fokuserar på att stärka kulturens position i samhälls- och stadsutvecklingen och förutsättningar för att ingå i stadens långsiktiga planering. Infrastrukturen ska stärkas för kulturen och fler människor ska vara delaktiga i kulturlivet, på längre sikt.

Förutsättningarna för kulturlivet påverkas av förändringar i omvärlden. Kulturlivet är hårt drabbat av restriktioner under pandemin och har fått förändrade förutsättningar och nya utmaningar inför en nystart. Demografiska förändringar innebär att färre ska försörja fler samt en mer mångfacetterad befolkning med många olika behov, erfarenheter och möjliga uttryck som berikar kulturlivet.

Kulturens ställning som en vital kraft i samhällsutvecklingen bekräftas på många sätt. En ny museilag³ stärker museernas ställning. Politik för en gestaltad livsmiljö⁴ är ny och väsentlig inom stadsutvecklingen. Kulturella och kreativa näringar⁵ är en växande arbetsmarknad. Kulturens självständiga roll i en demokratisk samhällsutveckling är central och dess kraft kan bidra till en mängd bieffekter och värden som en stads attraktivitet, innovationskraft och sociala sammanhållning. Kulturen behöver växa i samma takt som staden.

Stadens organisering från 2021 ger nya förutsättningar att samarbeta och vikten av samverkan betonas särskilt i nämndernas uppdrag. Flera insatser syftar till att bygga broar mellan verksamheter och att utveckla gemensamma och sakliga beslutsunderlag. Strukturer behöver utvecklas för att både på kortare och längre sikt ge människor möjlighet att vara delaktiga i kulturlivet, under hela sina liv.

Övergripande mål i Göteborgs Stads kulturprogram

Kulturprogrammet inleds med ”Kulturen är viktig för göteborgarna och deras välbefinnande, men också för näringsliv, arbetsmarknad, turism och stadens profil och attraktionskraft. Kultursatsningar kan bland annat bidra till social sammanhållning genom möten, ökad förståelse och stärkt dialog mellan människor. Kultur är ett samhällsbyggnadselement och måste därför utgöra en naturlig och integrerad del av stadsutvecklingen.”

I kulturprogrammet samspelar tre perspektiv: förutsättningar för konst och kultur genom *Konstpolitik*, människors rätt att ta del av konst och kultur genom *Kulturpolitik* och kulturens roll i stadsplaneringen genom *Kulturplanering*. Denna plan ska bidra till att nå de tre målen i kulturprogrammet:

³ Museilag 2017:563, trädde i kraft 1 augusti 2017.

⁴ Proposition från kulturdepartementet 2017/18:110, Politik för en gestaltad livsmiljö.

⁵ Kulturella och kreativa näringar består av företag med kulturskapande eller kreativa processer som sin affärsidé eller som sin råvara. De förkortas ofta KKN. KKN har substantiell ekonomisk betydelse. Det visar den statistik som Tillväxtverket presenterar på sin webbplats [Kreametern](#).

- Skapa goda och hållbara villkor för konsten och konstnärerna
- Främja delaktighet, interkulturell dialog och människors lust och motivation att ta del av och utöva kultur
- Skapa en attraktiv livsmiljö i staden.

Strategierna som genomsyrar planen är baserade på ett urval av strategiska framtidsfrågor ur kulturprogrammet.

Illustration 1. Modellen visar översiktligt insatsernas relation till perspektiv, övergripande mål och urvalet av strategier i kulturprogrammet:

Göteborgs Stads kulturprogram			
Perspektiv	Övergripande mål	Strategier	Insatser i plan 2023 - 2026
Konstpolitik	Att skapa goda och hållbara villkor för konsten och konstnärerna.	Utöka lokalt samarbete. Stärka finansieringen.	1 Samordna och synliggöra stadens stödformer.
			2 Stärka konst- och kulturlivets roll i stadens besöksnäring.
Kulturpolitik	Främja delaktighet, interkulturell dialog och människors lust att vara delaktiga i och utöva kultur.	Utveckla och förnya mötesplatser för kultur. Utöka samverkan med andra politikområden.	3 Stärka samverkan för kompetens- och metodutveckling.
			4 Utveckla metoder för statistik och analys.
Kulturplanering	Skapa en attraktiv livsmiljö.	Gör kulturplanering till en del av plan-processen så att kulturen är integrerad i stadsutvecklingen.	5 Utveckla och tillämpa metoder för hantering av kulturdata i stadsplanering.
			6 Implementera kulturplanering i stadsutvecklingsprocesser.
			7 Stärka kulturens roll i befintlig miljö.

Konstpolitik

Konstpolitiken syftar till att dels hävda konstens integritet, oberoende och egenvärde, dels främja konstnärlig yttrandefrihet och kvalitet. Viktiga förhållningssätt inom konstpolitiken är principen om armlängds avstånd⁶ för att konst och kultur ska kunna vara en obunden och oberoende kraft, och ambitionen att erbjuda hållbara ersättningar⁷ när konst- och kulturskapare⁸ engageras i stadens verksamheter. Dessa principer ska genomsyra arbetet med insatserna i hela planen.

Planens insatser syftar till att stärka konst- och kulturskapares förutsättningar att verka i staden. Insatser erbjuder sammanhang där kulturen på ett tydligare sätt än tidigare både bidrar till och får nytta av stadens identitet som kulturstad. Konstnärlig verksamhet är en del av vad som kallas kulturella och kreativa näringar (KKN).

Övergripande mål för konstpolitik

- Att skapa goda och hållbara villkor för konsten och konstnärerna⁹.

Insats 1: Samordna och synliggöra stadens stödformer

Målbild: Stadens stödformer för kulturella och kreativa näringar blir tydligare, när fler och genererar mer medel till konst- och kulturskapare i staden. Konst- och kulturskapare inom kulturella och kreativa näringar ska lätt kunna hitta till stadens sammantagna utbud av stöd, oavsett om det är en förvaltning eller ett bolag som står bakom. En ny struktur underlättar att fler former av offentliga medel kommer kulturen till del. Kunskap om stadens stöd för näringslivet når mindre företag som drivs av konst- och kulturskapare. Kunskap om stadens kulturstöd når fler inom kreativa näringar och bredare geografiskt i staden. Eftersom stadens stöd fungerar som hävstång för regionala, statliga och internationella stöd, stimulerar insatsen till mer medel för konst- och kulturskapare. Insatsen kan även stimulera till nya finansieringsmodeller för kulturlivet.

Nuläge: Generella brister för företagande inom kulturområdet har blivit tydliga i samband med restriktionerna med anledning av covid -19, vars konsekvenser har drabbat kulturbranschen hårt. Stadens stödformer för företagande tar inte hänsyn till konstnärers särskilda förutsättningar, där många konst- och kulturutövare är enmansföretagare.

Branschen behöver stärkta förutsättningar för att kunna verka och utvecklas. Det finns idag ingen samlad information om olika typer av kommunala stöd till konst- och kulturskapare. Det saknas funktioner på kulturförvaltningen som kan lotsa till stöd utanför kulturnämndens egna. Ansökningar om kulturstöd kommer inte från alla delar i staden och fler aktörer skulle kunna komma ifråga för stöd om de fick kännedom om

⁶ Principen om armlängds avstånd hänvisas till inom kultur-, medie- och forskningspolitik, där armlängd används som en metafor för ett lämpligt avstånd mellan makthavare i olika roller i relation till en verksamhet för att den senare ska kunna vara fri att förhålla sig kritisk till makthavaren.

⁷ Med hållbara ersättningar menas att staden arvoderar konst- och kulturskapare i enlighet med branschorganisationers rekommendationer om minimiväner, t.ex. KLYS (Konstnärligt och Litterärt Yrkesverksammas samarbetsorgan)

⁸ Med konst och kulturskapare menas konstnärligt verksamma personer inom alla konstformer, samt alla associerade yrken som konstnärliga, tekniska och administrativa yrken.

⁹ Med konst och konstnärer menas alla konstformer och de som är konstnärligt verksamma inom dem, oavsett form eller genre.

möjligheterna. En utgångspunkt för samordning är den sammanställning över stadens stödsystem till kulturella och kreativa näringar som producerats inom ramen för Näringslivstrategiska programmets handlingsplan 1, område innovationskraft¹⁰.

Med bättre kännedom om fler parter i staden, som Näringslivsgruppen på Göteborg & Co och Etableringsgruppen på Business Region Göteborg, kan de olika typerna av stöd användas mer effektivt, få större spridning och ge satsningar på områden som har specifika behov.

Näringslivet signalerar att riktningen på sponsring av kulturlivet är på väg att omformas. Det är en bra tidpunkt att undersöka möjligheter att skapa nya finansieringsmodeller för konst och kultur. Den konstpolitiska hållningen att värna integritet och yttrandefrihet behöver framhållas i detta arbete.

Förväntad effekt

- Mer synliga och tillgängliga kommunala stödformer. (Resultat på kort sikt)
- Ökad spridning på ansökningar om stöd. (Resultat på kort och lång sikt.)
- Mer resurser från andra politiska nivåer och näringslivet möjliggörs för konst- och kulturskapare och övriga inom KKN. (Effekt på lång sikt.)

Insats 1. Samordna och synliggöra stadens stödformer		
<i>Aktivitet</i>	<i>Huvudansvar</i>	<i>Delansvar</i>
1.1 Inventera befintligt monetärt och icke-monetärt stöd till konst- och kulturskapare i staden, samt identifiera brister.	Kulturnämnden	Styrelserna för Business Region Göteborg och Göteborg & Co.
1.2 Kommunicera stöden till konst- och kulturskapare i staden.	Kulturnämnden	Styrelserna för Business Region Göteborg och Göteborg & Co.
Insatsen samspelar med och förstärker effekten av insats 4 och 7.		
Uppföljning/nyckeltal för insatsen:		
1.1 Nollmätning för att identifiera hur mycket externa medel som genereras idag av de kommunala stöden.		
1.2 Utvärdera insatsen via ny mätning vid planperiodens slut. Målvärde 15 % ökning.		

Aktivitet 1.1 Inventera befintligt monetärt och icke-monetärt stöd till kulturlivet inom staden samt identifiera brister.

En kartläggning över befintliga stöd inom stadens sammantagna resurser, monetärt¹¹ och icke-monetärt¹² stöd till kulturlivet, såsom kulturstöd, inkubator och lokaler är nödvändig för att skapa en överblick och för att få kännedom om stadens samlade utbud. I relation till regionala och statliga stöd, samt stöd till angränsande områden kan möjliga brister och glapp identifieras för behoven hos konst- och kulturskapare.

¹⁰ Stödsystem till kulturella och kreativa näringar för att agera som katalysatorer för innovation, Göteborgs Stads kulturförvaltning.

¹¹ Med monetärt stöd menas finansiellt, ekonomiskt stöd.

¹² Icke-monetärt stöd kan vara stöd av annat värde, t.ex. lokaler, kontakter, förmedling, kompetensförstärkning.

Aktivitet 1.2 Kommunicera stöden till kulturlivets aktörer.

Samverkande parter tar ett gemensamt ansvar för att förbättra synligheten så att stöden kan komma fler till del. Riktade kommunikationsinsatser kan komma ifråga för de kulturyrtingar och geografiska platser där söktrycket ej motsvarar andel aktiva konst- och kulturskapare.

Samverkan: I alla aktiviteterna samverkar kulturnämnden med styrelsen för Business Region Göteborg inom ramen för Näringslivsstrategiska programmet och med styrelsen för Göteborg & Co inom ramen för Programmet för besöksnäringens utveckling samt Näringslivsgruppens uppdrag.

Insats 2: Stärka konst- och kulturlivets roll i stadens besöksnäring

Målbild: Kulturen tar större utrymme i berättelsen om Göteborg som besöksmål och som attraktiv stad. Konst- och kulturskapare bidrar till stadens identitet och skapar värden som tas tillvara i besöksnäringen. Kulturen tar större utrymme när besöksmålet Göteborg kommuniceras, och i berättelsen om Göteborgs attraktionskraft.

Museer, bibliotek, kulturhus, offentlig konst, scener, gallerier, festivaler, kultur på allmän plats, särskilda satsningar som filmsatsningen¹³ och Litteraturstaden Göteborg¹⁴ - det breda utbudet som både institutioner och det fria kulturlivet erbjuder - tar en större plats i kommunikationen om Göteborg. Genom att etablera ett branschnätverk som förenar professionella och semiprofessionella konst- och kulturskapare med stadens förvaltningar och bolag underlättas kunskapsutbytet. Kulturinstitutioner och konst- och kulturskapare kan rikta utbud och erbjudanden till såväl göteborgare som besökare till staden. Nätverket utgör en kontaktväg mellan konst och kulturskapare och fler nämnder och styrelser i staden, för utveckling och samverkan. Det samlar aktörer inom kulturella och kreativa näringar och är även ett forum för aktiviteter som stärker branschen som näring. Insatsen bidrar till bredare kunskap om kulturens betydelse, både för en hållbar destinationsutveckling, som näring, och i vidare bemärkelse för en hållbar stads- och samhällsutveckling.

Nuläge: Konst- och kulturskapare verkar under mycket olika villkor och har sällan tillgång till stödfunktioner och resurser som bidrar till utåtriktad marknadsföring och kommunikation. Samtidigt skapar de värden, som bidrar till att staden är attraktiv att verka i och lockande som besöksdestination.

Stadens medborgare är också en del av besöksnäringen. Medborgare har olika förutsättningar att hitta till och ta del av kulturlivet. En jämlik stad är en attraktiv stad, även för besöksnäringen. Riktade satsningar kan behövas för att öka tillgängligheten för människor som idag inte har jämlik tillgång till kulturlivet. En utgångspunkt är att kommunicera kulturstaden Göteborg och skapa aktiviteter i enlighet med *Plan för att kommunicera Kulturstaden Göteborg*¹⁵ och dess fyra strategier.

¹³ Kommunstyrelsen antog 2013 en handlingsplan för utveckling av området film och rörlig bild i Västsverige med målsättningen att det ska vara lätt att verka inom film och rörlig bild i Västsverige.

¹⁴ Göteborgs Stad är utsedd av UNESCO 2021 till City of Literature.

¹⁵ *Plan för att kommunicera Kulturstaden Göteborg* togs fram inom ramen för handlingsplanen 2016 - 2018 för kulturprogrammet i samverkan med Göteborg & Co. Den antogs i kulturnämnden 2018-12-11 §209.

Göteborg & Co har ett tydligt kulturstrategiskt uppdrag i sitt ägardirektiv¹⁶, som samspelar väl med stadens kulturprogram. För att stärka kulturens roll i besöksnäringen behöver kontakter och informationsflöden etableras mellan kulturbranschens olika delar och t.ex. de erbjudanden som Göteborg & Co sammanställer för besökare till och i staden. Business Region Göteborg samlar idag aktörer för att stärka kulturella och kreativa näringar inom ramen för det näringslivsstrategiska programmet. Genom att samla och samordna behoven kan branschen stärkas och aktiviteter bättre samordnas med flera parter i staden.

Förväntad effekt

- Konst- och kulturskapare når ut till fler målgrupper. (Resultat på kort och lång sikt.)
- Fler göteborgare och besökare välkomnas till och inkluderas i stadens kulturliv. (Effekt på lång sikt.)
- Konst och kultur blir en starkare besöksanledning. (Effekt på lång sikt.)

Insats 2. Stärka konst- och kulturlivets roll i stadens besöksnäring		
<i>Aktivitet</i>	<i>Huvudansvar</i>	<i>Delansvar</i>
2.1 Utforma ett branschnätverk och implementera specifika åtgärder för konst- och kulturskapare i relation till besöksnäringen.	Styrelsen för Göteborg & Co	Kulturnämnden, styrelsen för Business Region Göteborg.
Insatsen samspelar med och förstärker effekten av insatserna 3 och 7.		
Uppföljning/nyckeltal för insatsen:		
2.1 Branschnätverkets utformning och funktion utvärderas i relation till förväntade effekter.		

Aktivitet 2.1: Utforma ett branschnätverk och implementera specifika åtgärder för kulturutövare i relation till besöksnäringen.

Göteborgs Stad ökar kommunikationen med konst- och kulturskapare genom att Göteborg & Co skapar ett nätverk som tar tillvara en ömsesidig och öppen dialog. Nätverket erbjuder ett formaliserat forum och en kontaktyta för fler parter i staden för konst- och kulturskapare att kunna förmedla utbud och utveckla erbjudanden. Erbjudanden ska kunna riktas både till besökare och invånare i staden. Aktiviteten stärker konst- och kulturskapares möjligheter att kommunicera externt och erbjuder tydligare kontaktvägar internt i staden. Branschnätverket utgör även en plattform för att stärka de kulturella och kreativa näringarna. Fler göteborgare och besökare hittar till stadens kulturliv.

Samverkan: Styrelsen för Göteborg & Co ansvarar för aktivitet 2:1 och samverkar med styrelsen för Business Region Göteborg och kulturnämnden som har ett delansvar. Fler förvaltningar och bolag kan bjudas in till nätverket.

¹⁶ Göteborgs Stads ägardirektiv för Göteborg & Co AB, Kapitel 2.

Kulturpolitik

Syftet med kulturpolitiken är att skapa möjligheter för alla människor att vara delaktiga i kulturlivet. Den ska stimulera människors delaktighet och eget skapande samt göra det möjligt att uppleva kulturarvet. Kulturpolitiken syftar även till att öka den sociala sammanhållningen och förstärka arbetet för demokrati och jämlikhet.

Planens insatser ska leda till att underlätta för människor att delta i kulturlivet. De värden och resurser som kulturen erbjuder i alla sina former innehållsligt och organisatoriskt, ska tas mer i anspråk och nå och engagera fler människor som tidigare upplevt hinder att delta. Utgångspunkten är att engagemang i kulturlivet kan upplevas som menings- skapande, berikande och kan öka människors välbefinnande. Planens insatser ska bidra till att minska avståndet och att kunskap delas mellan stadens olika verksamheter med utgångspunkt i stadens organisation från 2021.

Övergripande mål för kulturpolitik

- Främja delaktighet, interkulturell dialog och människors lust och motivation att ta del av och utöva kultur

Insats 3: Stärka samverkan för kompetens- och metodutveckling

Målbild: Fler medborgare känner sig välkomna och förväntade i kulturverksamheter. Tydligare kontaktvägar och mer kunskap möjliggör samarbeten inom staden, som leder till ökad tillgång till kulturella mötesplatser och goda förutsättningar för deltagande i kulturlivet. På så sätt kan tillgängligheten till kultur öka och insatsen bidra till en mer jämlik stad. Stadens kulturverksamheter i samverkan med det fria kulturlivet¹⁷ och det ideella föreningslivet¹⁸ utvecklar metoder för ökad kännedom hos specifika grupper och större deltagande i kulturlivet.

Nuläge: Många medborgare känner att det är höga trösklar för att besöka flera av stadens kulturinstitutioner vilket kan bidra till att förstärka segregationen. På samma gång utgör t ex bibliotek idag förlängda studie- och vardagsrum för många människor som lever i trångboddhet och bidrar till att sänka trösklarna till det svenska samhället. Fysiska och icke-fysiska hinder försvårar för specifika grupper att delta i kulturlivet i den utsträckning de önskar.

Människors deltagande i kulturlivet påverkas av socioekonomiska faktorer och kan vara svåra att förändra. Det kulturliv som redan pågår utgör en stor resurs och tillgång som fler kan ta i anspråk, delta i och känna inspiration och glädje av. Staden gör stora satsningar på kulturinstitutioner, såsom långsiktiga investeringar i museer och nya kulturhus, för att möta nutida och framtida behov att tillgängliggöra sitt innehåll och vara relevanta mötesplatser.

Förvaltningar besitter kompetenser och samverkar med olika delar av föreningsliv och civilsamhälle, som kan vara relevanta för andra förvaltningar att få tillgång till.

¹⁷ Med det fria kulturlivet avses det professionellt verksamma kulturlivet som arbetar på eget uppdrag utan offentlig huvudman.

¹⁸ Med det ideella föreningslivet avses all den verksamhet som bedrivs ideellt som fritidsverksamhet eller som opinionsbildning inom intresseorganisationer.

Fortfarande verkar staden i alltför stor utsträckning i stuprör, därför är samverkan viktig. Kunskap behöver delas om varandras verksamheter och mål- och intressegrupper, så att kontaktytor med invånare blir fler.

Strukturer för samverkan behövs, särskilt när det gäller att använda befintliga nätverk och metoder för dialoger. För att invånare som idag står långt från kulturlivet ska känna sig inkluderade i högre grad och kulturverksamheter kännas mer relevanta att delta i, behöver samarbete mellan förvaltningar och bolag utvecklas, vilket också ligger i nämndernas gällande reglementen.

Förväntad effekt

- Tydliga kontaktvägar mellan förvaltningar och bolag samt kulturskapare, föreningsliv och intressegrupper. (Resultat på kort sikt.)
- Kunskapsförmedling inom staden och större samsyn om kulturens värden och förhållningsätt enligt kulturprogrammet. (Resultat på kort och lång sikt.)
- Fler personer får tillgång till befintliga och nya kulturella mötesplatser och bättre förutsättningar för deltagande. (Effekt på lång sikt.)
- Hinder och fördomar baserade på till exempel ålder eller funktionsnedsättning minskar. (Effekt på lång sikt.)

Insats 3. Stärka samverkan för kompetens- och metodutveckling		
<i>Aktivitet</i>	<i>Huvudansvar</i>	<i>Delansvar</i>
3.1 Införliva kultur- och tillgänglighetsfrågor i befintliga nätverk, alternativt etablera en staden-gemensam referensgrupp som kopplar samman kulturens värde med sociala effekter.	Kulturnämnden	Socialnämnderna centrum, nordost, sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd, nämnden för äldre-, vård och omsorg, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden för park och natur samt styrelsen för Göteborg & Co.
3.2 Arrangera årlig fördjupningsdag för kultur och samhällsutveckling för stadens förvaltningar och bolag. Innehållet utformas i samråd med staden-gemensam grupp enl. aktivitet 3.1.	Kulturnämnden	Socialnämnderna centrum, nordost, sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd, nämnden för äldre-, vård och omsorg, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden för park och natur samt styrelsen för Göteborg & Co.
3.3 Samverka genom pilotprojekt. Med utgångspunkt i identifierade behov hos medborgare/intressegrupper utvecklas metoder för deltagande.	Kulturnämnden	Socialnämnderna centrum, nordost, sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd, nämnden för äldre-, vård och omsorg, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden för park och natur samt styrelsen för Göteborg & Co.
Insatsen samspelar med och förstärker effekten av insats 2 och 4.		
Uppföljning/nyckeltal för insatsen:		
3.1 Checklista på kontaktvägar och förenklade arbetssätt		
3.2 Enkätutvärdering efter genomförd fördjupningsdag		
3.3 Enkätutvärdering efter genomfört pilotprojekt där målgruppen får komma till tals.		

Aktivitet 3.1 Införliva kultur- och tillgänglighetsfrågor i befintliga nätverk, alternativt etablera en staden-gemensam referensgrupp som kopplar samman kulturens värde med sociala effekter.

Möjligheterna undersöks att införliva kultur- och tillgänglighetsfrågor i något av stadens befintliga nätverk, alternativt etableras en staden-gemensam referensgrupp som kopplar samman kulturens värde med sociala effekter. Nätverket eller gruppen fyller funktionen som plattform för att förtydliga kontaktvägar mellan förvaltningar och bolag och för att sprida kunskap och dela kompetens, nätverk och metodutveckling på en operativ nivå.

Aktivitet 3.2 Arrangera en kontinuerlig årlig fördjupningsdag för kulturfrågor för stadens förvaltningar och bolag.

En årlig fördjupningsdag för frågor kopplade till kultur- och samhällsutveckling för stadens förvaltningar och bolag arrangeras för att sprida aktuell information men även för tematisk fördjupning. Innehållet utformas i samråd med staden-gemensam grupp enligt aktivitet 3.1. (Till exempel kulturens kopplingar till andra program som t.ex. Jämlik Stad, presentation av kulturinstitutioner, metoder för delaktighet, kontaktyta för utvecklingsprojekt eller förhållningssätt i kulturprogrammet.) Samtliga förvaltningar och bolag i staden bjuds in till fördjupningsdagen beroende på tema.

Aktivitet 3.3 Samverka genom pilotprojekt.

Med utgångspunkt i identifierade behov hos medborgare/intressegrupper provas småskaliga pilotprojekt¹⁹ i samverkan mellan förvaltningar, bolag och eventuella kulturutövare och intresseorganisationer. Det kan räkna med mindre anpassningar eller stödinsatser för att tillgängligheten till ordinarie kulturverksamheter ska öka för dem som upplever hinder att delta eller engagera sig. Erfarenheter från pilotprojekt ska tas tillvara för att utveckla verksamheter på både operativ och strategisk nivå.

Samverkan: I samtliga aktiviteter ansvarar kulturnämnden tillsammans med socialnämnderna centrum, nordost, sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd och nämnden för äldre-, vård och omsorg, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden för park och natur samt styrelsen för Göteborg & Co. Fler nämnder och styrelser kan adjungeras in beroende på innehållet i ett pilotprojekt enligt aktivitet 3.3. T.ex. kan fastighetsägare och ansvariga för allmänna offentliga platser ingå i samverkan.

Insats 4: Utveckla metoder för statistik och analys

Målbild: Samhällsplanering och prioriteringar grundas på relevant och aktuell statistik inom kulturområdet. Faktaunderlag och analys om besökare och utövare bidrar i planering och beslutsunderlag inför prioriteringar och satsningar på kulturområdet eller inom den sociala sektorn. Tillgången till resultat av undersökningar, mätningar och analys ökar och därmed kunskap om kulturens effekter eller behov. Statistik tillgängliggörs för fler parter. Fler frågor gällande kulturens effekter ska ingå i undersökningar som staden beställer. Nationell och regional statistik bryts ner till lokal nivå, delas och analyseras tillsammans.

¹⁹ Med pilotprojekt avses en förundersökning inför ett mer omfattande projekt eller verksamhet. Ett exempel kan vara att pröva nya metoder för att öka tillgängligheten till kultur för, av och med äldre.

Nuläge: Det saknas en struktur för statistik och analys där kulturpolitikens resultat och effekter kan mätas. Olika förvaltningar och bolag har kunskapsunderlag som kan bidra till analys och ökad förståelse när de förs samman. Idag finns mycket kunskap om kulturlivets behov och brukares vanor på nationell nivå som sällan bryts ner till lokal nivå och analyseras tillsammans med annan data. Flera förvaltningar har egna dataanalytiker och statistiker, dock inte kulturförvaltningen. Genom att samordna och dela statistik kan staden få mer kunskap och bättre underlag för att kunna göra analyser och omhänderta resultat.

Förväntad effekt

- Bättre förutsättningar för långsiktig planering och prioriteringar för framtida verksamhet. (Resultat kort sikt.)
- Stärkt omvärldsbevakning och ökad förståelse för brukares och kulturaktörers behov. (Resultat kort och lång sikt.)
- Ökade möjligheter att nå publikgrupper som står långt ifrån kulturlivet idag. (Effekt på lång sikt.)

Insats 4. Utveckla metoder för statistik och analys		
<i>Aktivitet</i>	<i>Huvudansvar</i>	<i>Delansvar</i>
4.1 Etablera ett analysnätverk med fokus kultur- och samhällsutveckling.	Kulturnämnden	Styrelserna för Business Region Göteborg och Göteborg & Co, nämnden för demokrati och medborgarservice.
4.2 Utöka antalet frågor om kulturens utveckling samt kulturvanor hos brukare i enkäter och undersökningar som staden genomför.	Kulturnämnden	Styrelserna för Business Region Göteborg och Göteborg & Co, nämnden för demokrati och medborgarservice.
Insatsen samspelar med och förstärker effekten av insats 2, 3 och 5.		
Uppföljning/nyckeltal för insatsen:		
4.1 Utvärdera årligen nätverkets funktion i relation till målet att få mer och bättre kunskapsunderlag.		
4.2 Antalet frågor om kultur ska öka i enkäter och undersökningar som staden redan genomför.		

Aktivitet 4.1 Etablera ett analysnätverk med fokus kultur- och samhällsutveckling.

Kunskap ska delas inom ett analysnätverk med fokus på kultur- och samhällsutveckling. Nätverket ska jämföra och analysera data från befintliga undersökningar som görs kontinuerligt, såväl stadens egna som regionala och nationella.

Aktivitet 4.2 Utöka antalet frågor om kulturens utveckling och kulturvanor hos brukare i enkäter och undersökningar som staden genomför.

Nätverket verkar för att utveckla och komplettera befintliga enkäter och undersökningar så att staden får ökad kännedom om kulturens utveckling och brukares kulturvanor i nya enkäter och undersökningar. Resultatet sprids till de verksamheter och institutioner som arbetar med publikutveckling och används för strategisk planering. Det kan spela stor roll för det målinriktade arbetet att öka tillgängligheten till kultur och bli lättare att identifiera vilka insatser som behövs framåt.

Samverkan: I båda aktiviteterna samverkar kulturnämnden med styrelserna för Business Region Göteborg och Göteborg & Co samt nämnden för demokrati och medborgarservice. Fler parter kan bjudas in för att t.ex. inkludera sociotopkartor i underlagen.

Kulturplanering

Kulturplaneringen är till för att skapa långsiktiga förutsättningar för konst, kultur och kulturarv att ta plats i utformningen av stadens fysiska miljö. Den syftar till att göra stadens karaktär och historia tydlig för boende och besökare. Den bidrar till att skapa goda förutsättningar för hållbar utveckling. Den bidrar också till att öka göteborgarens möjlighet att påverka sin fysiska livsmiljö.

Planens insatser inom kulturplanering ska leda till att gemensamma metoder införs så att kulturplaneringen blir en etablerad del i stadens processer när staden planeras, byggs om och byggs ut. Verktyg behöver utvecklas för att hantera sakliga beslutsunderlag. Det är en förutsättning för att människor även i framtiden ska kunna berikas av att kulturens värden finns med i stadens rum och att det blir en god gestaltad livsmiljö.

Övergripande mål för kulturplanering

- Skapa en attraktiv livsmiljö i staden.

Insats 5: Utveckla och tillämpa metoder för hantering av kulturdata i stadsplanering

Målbild: Kulturens värden är gemensamt definierade, tydliga och synliga i byggandet av en attraktiv stad. Gemensamma verktyg används för kulturdata på karta. Med verktyg som omhändertar kulturdata på samma sätt som annan data, har staden sakliga beslutsunderlag i stadsplaneringen. Begrepp kring kulturens värden är tydliga och förstås gemensamt när olika parter samverkar i stadsplaneringen. Relevanta verktyg för att visualisera kulturvärden utvecklas och används i kommunikation mellan förvaltningar och bolag, samt privata fastighetsägare.

Nuläge: Byggtakten i staden är hög och kulturen behöver växa i samma takt som staden växer. Allt fler efterfrågar kulturens perspektiv när staden växer och förändras. En förståelse finns för hur kulturens värden bidrar till och behövs för att skapa en attraktiv stad, både inom staden och hos privata aktörer. Kulturen är en viktig del av blandstaden, ändå riskerar den att trängas undan när stadsdelar förtätas och görs om. Utrymme för konst och kultur i byggprocesser och befintliga kulturvärden i områden som omvandlas, riskerar att prioriteras bort i stadsplaneringen där lagstadgade behov har företräde. Eftersom kulturens värde och sociala effekter är efterfrågade men svåråtgångade, behövs utvecklade metoder för att värna om och förstärka dem när staden byggs om och byggs ut. I samverkansprocesser uppstår svårigheter baserade på att det saknas tydlighet i hur begreppen kring kulturens värden används och vilka exakta värden som avses. Kartenkäter genom köpt tjänst av externa leverantörer har prövats för att få mer kunskap om kreativa verksamheter, men arbetet sker inte i den omfattning eller med den kontinuitet som behövs för att åstadkomma stabila och sakliga beslutsunderlag.

Förväntad effekt

- Effektiva verktyg tillämpas som möjliggör en enkel kommunikation kring kulturens potential och synergieffekter i stadsutveckling. (Resultat på kort sikt.)
- Ökad kunskap om kulturens betydelse och värde baserat på sakliga och empiriska underlag. (Resultat på kort och lång sikt.)
- Kulturen får en starkare plats inom stadsplaneringen. (Effekt på lång sikt.)

Insats 5. Utveckla och tillämpa metoder för hantering av kulturdata i stadsplanering		
Aktivitet	Huvudansvar²⁰	Delansvar
5.1 Integrera kulturdata till övriga GIS ²¹ -lager och tillämpa dem i planerade planprocesser och utvecklingsarbeten inom staden.	Byggnadsnämnden och kulturnämnden	Socialnämnderna centrum, nordost, sydväst och Hisingen avseende lokala utvecklingsplaner.
5.2 Utveckla och implementera analysverktyget Kulturkalkyl för Göteborgs Stad.	Kulturnämnden och kommunstyrelsen	
5.3 Utveckla och implementera ett kartenkätverktyg för Göteborgs Stad.	Byggnadsnämnden och kulturnämnden	
Insatsen samspelar med och förstärker effekten av insatsen 6 och 7.		
Uppföljning/nyckeltal för insatsen:		
5.1 Antal lager i GIS-kartor för kulturens behov ökar.		
5.2 Verktyget testas och utvärderas.		
5.3 Verktyget testas och utvärderas.		

Aktivitet 5.1: Integrera kulturdata till övriga GIS-lager och tillämpa dem i planerade planprocesser och utvecklingsarbeten inom staden.

Inom ramen för sociala innovationslabb driver stadsbyggnadskontoret uppdraget att samla sociala data på karta. Kulturdata kan integreras i denna process. En viktig förutsättning är att redskapet tillhandahåller de ramar och matriser som krävs för att utveckla kulturdata på karta. Socialnämnderna har ansvar för de lokala utvecklingsplanerna där kulturdata också kan ingå. En samordning av dessa underlag bör också ske.

Aktivitet 5.2: Utveckla och implementera analysverktyget Kulturkalkyl för Göteborgs Stad.

Analysverktyget Kulturkalkyl är en modell framtagen av Stockholms stad för att uppskatta de sociala, samhälls- och fastighetsekonomiska värden som skapas av olika kulturverksamheter på en plats. Verktyget används även för att uppskatta vilken kulturpotential en plats har när den förväntas öka med ett visst antal bostäder och arbetsplatser. Verktyget är ett effektivt sätt för att beskriva kulturvärden i ekonomiska termer. En ny version behöver utvecklas med data från Göteborgs Stad.

Aktivitet 5.3: Utveckla och implementera ett kartenkätverktyg för Göteborgs Stad.

²⁰ Endast en part kommer att ha huvudansvar per aktivitet. Hur ansvaret kommer att fördelas utreds vidare under 2022 med hänsyn tagen till stadens nya organisation för stadsutveckling.

²¹ GIS står för Geographic Information System.

Kulturförvaltningen har genomfört enkäter för kartläggning av kulturella och kreativa verksamheters lokalisering med hjälp av en extern leverantör. Resultat är mycket användbara. Ett staden-gemensamt kartbaserat verktyg för att utforma frågeformulär är ett värdefullt verktyg som kommer många förvaltningar och bolag till godo. Enkäter kan systematiskt användas för att hämta in kunskap och synpunkter från medborgare och kulturskapare och möjliggör att kunskap kring kulturvärden kartläggs över tid.

Samverkan: Kulturnämnden och byggnadsnämnden delar på huvudansvaret i två aktiviteter och kulturnämnden och kommunstyrelsen i en. Socialnämnderna centrum, nordost, sydväst och Hisingen har delansvar i en av aktiviteterna.

Insats 6: Implementera kulturplanering i stadsutvecklingsprocesser

Målbild: Kulturvärden omhändertas i stadsutvecklingsprocesser. Arbetssätt och ansvar är tydligt utformade i stadens gemensamma arbete med kulturplanering. Kulturplanering innebär en stadsplanering med fokus på stadens kulturella resurser och hur dessa kan bidra till stadsutvecklingen. Stadens kulturella resurser identifieras genom fem kulturvärden: kulturmiljö, kulturella mötesplatser, konst, kreativa verksamheter och identitet. Kulturvärdesinventeringar²² utförs som ett steg i kulturplaneringen för att få kunskap om befintliga kulturvärden i ett område.

I stadens nya organisation för stadsutveckling finns tydliga arbetssätt och regelverk för hur kulturens värden beaktas i stadsutvecklingsprocesserna. Stadsplaneringen identifierar redan i tidiga skeden kulturvärden och eventuella behov.

Nuläge: En svårighet i många stadsutvecklingsfrågor är de långa processerna. Det är skarpa överlämningskedan, där viktiga perspektiv riskerar att förloras. De kulturvärden som inte synliggörs genom kulturminneslagen, plan- och bygglagen eller enprocentregeln riskerar att osynliggöras och förloras, vilket är en långsiktig förlust. Enprocentregeln²³ fungerar som en av flera metoder att omhänderta kulturvärdet konst men hanteringen behöver förtydligas både organisatoriskt och ekonomiskt.

Kulturförvaltningen har idag inte en tillräckligt tydlig roll, mandat eller resurs för att säkerställa att kulturens värden beaktas i nuvarande organisation för stadsutveckling. Frågorna behöver omhändertas inom den nya organisationen för stadsutveckling.

Förväntad effekt

- Styrning och samsyn uppnås för kultur tidigt i processer samt bevakning av kultur vid kritiska skeden. (Resultat på kort och lång sikt.)

²² Kulturvärdesinventering innebär att identifiera och lokalisera vilka av de fem kulturvärdena som finns på en specifik plats. Inventeringen kan genomföras i mindre eller större omfattning.

²³ Sedan 2013 är det ett krav i Göteborgs Stad att förvaltningar och helägda bolag ska avsätta en procent av den totala byggkostnaden för konstgestaltning om de bygger nytt, bygger om eller bygger till. Det betyder att en yrkesverksam konstnär ska få i uppdrag att skapa ett konstverk eller en konstnärlig gestaltning i anslutning till platsen där det byggs. Regeln gäller både för bostäder, kontor och offentliga rum som parker, lekplatser, torg och trafikplatser.

- Kunskap om stadens arbete med kultur i stadsutveckling är tydliggjord och förankrad. (Resultat på kort och lång sikt.)
- Kulturlivets behov och förutsättningar blir en tydligare del i stadens olika stadsutvecklingsprocesser. (Effekt på lång sikt.)

Insats 6. Implementera kulturplanering i stadsutvecklingsprocesser		
<i>Aktivitet</i>	<i>Huvudansvar²⁴</i>	<i>Delansvar</i>
6.1 Ta fram modell för att integrera kulturplanering i stadens befintliga gemensamma stadsutvecklingsprocesser.	Kulturnämnden tillsammans med byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, trafiknämnden och nämnden för park och natur (ny organisation för stadsutveckling).	
6.2 Implementera modellen i stadens gemensamma stadsutvecklingsprocesser, för att säkerställa att kulturvärden får en tydlig plats.	Kulturnämnden tillsammans med byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, trafiknämnden och nämnden för park och natur (ny organisation för stadsutveckling).	Kommunstyrelsen
Insatsen samspelar med och förstärker effekten av insats: 5 och 7		
Uppföljning/nyckeltal för insatsen:		
6.1 Utvärdering av processen att ta fram en modell, som i sin tur testas och utvärderas.		
6.2 Ordinarie uppföljning i Stratsys.		
6.2 Enkät till involverade nämnder och styrelser om kulturplaneringen omhändertas till önskad nivå.		

Aktivitet 6.1: Ta fram modell för att integrera kulturplanering i stadens befintliga gemensamma stadsutvecklingsprocesser.

Tillsammans med utpekade förvaltningar skapas en modell för arbetssättet att integrera kulturplanering i stadens befintliga gemensamma stadsutvecklingsprocesser, för att säkerställa att kulturvärden beaktas vid prioriteringar och beslut inför kommande steg i processen. När modellen är framtagen används den i prioriterade plan- och programarbeten. Efter genomfört arbete utvärderas modellen och eventuella justeringar tillkommer.

Aktivitet 6.2: Implementera modellen i stadens gemensamma stadsutvecklingsprocesser för att säkerställa att kulturvärden får en tydlig plats.

Efter utvärdering och justering formaliseras modellen för integrering av kulturplanering och implementeras i stadens stadsutvecklingsprocesser, såsom SKA/BKA²⁵. Aktiviteten innebär att säkerställa att kulturplaneringen får önskat utrymme.

Staden har redan påbörjat ett gemensamt arbetssätt för att kommunicera stadsutvecklingen till medborgare. Den interna kommunikationen ska tydliggöra stadens olika ansvar och kontaktvägar i arbetet med kultur i stadsutveckling. Kulturvärden ska ingå i stadens kommunikation om stadsutveckling.

²⁴ Endast en part kommer att ha huvudansvar per aktivitet. Hur ansvaret kommer att fördelas utreds vidare under 2022 med hänsyn tagen till stadens nya organisation för stadsutveckling.

²⁵ SKA= social konsekvensanalys. BKA= barnkonsekvensanalys

Samverkan: I samtliga aktiviteter samverkar Kulturnämnden med Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Trafiknämnden och Park och naturnämnden (ny organisation för stadsutveckling).

Insats 7: Stärka kulturens roll i befintlig miljö

Målbild: Tillgången till verksamhetslokaler för kultur ökar i samverkan med kommunala och privata fastighetsaktörer. Förutsättningarna för ett levande kulturliv stärks genom att kunskap sprids till fastighetsägare om kulturens värden och om kulturskapares behov av arbetslokaler, evenemangsyta och mötesplatser. Befintliga resurser används i större utsträckning till kulturella ändamål. Kulturlivet spelar en viktig roll i platssamverkan inom staden, vilket bibliotek, samlingslokaler och kultur på allmänna platser är exempel på. Olika aktörer samlas för att arbeta praktiskt med åtgärder för ökad rörelse, trygghet och trivsel vid en speciell plats.

En Kulturlots mäklar mellan kulturaktörer, stadens aktörer och fastighetsägare och ger stadsdelar ökat kulturutbud, tillströmning av människor och därmed också en förstärkt känsla av trygghet. Mäklande mellan kulturverksamheter och fastighetsägare hjälper till att förebygga risken att lokaler står tomma p.g.a. nedstängningar.

Nuläge: Ökad kunskap om kulturvärden krävs för att värna och utveckla kultur i befintlig miljö samt stärka förutsättningarna för kulturliv, som tillgång till arbetslokaler med rimliga hyror, evenemangsyta etcetera. Privata fastighetsägare ser i ökad utsträckning värdet av lokaler för konst och kultur som del av en attraktiv miljö men det saknas vägar att hitta till kulturverksamheter. Samarbeten försvåras av att parterna ofta talar olika språk och har olika förväntningar. Det saknas en funktion med överblick som dels vägleder nya och gamla aktörer till stöd, scener och platser, dels förmedlar kulturens och kulturskapares värde och effekter för fastighetsägare. Genom samverkansgruppen Purple Flag²⁶ och inom handlingsplanerna för Näringslivsstrategiskt program har ett arbete påbörjats för att öka dialogen med fastighetsägare och undersöka möjligheten till kulturverksamhet i nya lokaler. Beröringspunkter finns även med Idrotts- och föreningsnämnden som ansvarar för en Lokalförmedlingstjänst²⁷ för delar av stadens egna fastighetsbolag, främst Higab som hyr ut lokaler till föreningslivet. Insatsen tar arbetet vidare och formaliserar funktionen Kulturlots. Modellen är prövad och etablerad i Stockholm sedan 2017.

Förväntad effekt

- Ökad samverkan mellan fastighetsägare och kulturaktörer. (Resultat på kort sikt.)
- Fler platser och ökat utrymme för kulturen. (Resultat på kort och lång sikt.)
- Kunskap om värdet av att kulturaktörer finns kvar och utvecklas i befintliga byggnader och bebyggelsemiljöer. (Effekt på lång sikt.)
- Ökad trygghet genom platsutveckling i områden där lokaler riskerar att stå tomma. (Effekt på lång sikt.)

²⁶ Purple Flag är ett samarbete mellan bl.a. Göteborgs Stad, Innerstaden Göteborg, Nordstan, Polisen, och flera fastighetsägare.

²⁷ Lokalförmedlingstjänsten drivs av Idrotts- och föreningsnämnden. Den utgör mellanhyresvärd mellan ett urval av stadens fastighetsägare och kultur- och föreningslivet. En hyresmodell ingår i konceptet för Lokalförmedlingstjänsten.

Insats 7. Stärka kulturens roll i befintlig miljö		
<i>Aktivitet</i>	<i>Huvudansvar</i>	<i>Delansvar</i>
7.1 Inrätta Kulturlots som funktion och ge redskap och resurser för att stärka kulturens plats i staden.	Kulturnämnden	Fastighetsnämnden, nämnden för idrott och förening, nämnden för park och natur, lokalnämnden, socialnämnden centrum samt styrelserna för Business Region Göteborg, Higab, Framtiden och GöteborgsLokaler,
Insatsen samspelar med och förstärker effekten av insats 1, 2, 5 och 6		
Uppföljning/nyckeltal för insatsen:		
7.1 Utvärdering av genomförd kommunikationsinsats.		
7.1 Antal förmedlade kontrakt ska öka.		

Aktivitet 7.1: Inrätta Kulturlots som funktion och ge redskap och resurser för att stärka kulturens plats i staden.

En riktad kommunikationsinsats genomförs som tar vid arbetet i Göteborgs stads näringslivsstrategiska program, handlingsplan 1 - 2 med syfte att skapa dialog med kommunala och privata fastighetsaktörer angående kulturens potential i befintliga miljöer.

Funktionen Kulturlots inrättas på kulturförvaltningen med målet att matcha kulturverksamheter och lokaler. Förfrågningar tas emot från kulturliv, fastighetsägare eller andra förvaltningar. Lotsen har en viktig funktion i att mäkla och förmedla mellan de olika parterna. Nya platser för kultur etableras genom att kulturaktörer lotsas vid nyetablering eller omlokalisering. Kulturlotsen kan även förmedla andra typer av stöd till kulturaktörer som inventerats genom insats 1 samt kan medverka i insats 2.

Samverkan: Kulturnämnden, Fastighetsnämnden, nämnden för idrott och förening, nämnden för park och natur, lokalnämnden, socialnämnden centrum samt styrelserna för Business Region Göteborg, Higab, Framtiden och GöteborgsLokaler.

Förutsättningar för Göteborgs Stads Plan för kulturprogrammet 2023 - 2026

Innehåll

Förutsättningar för Göteborgs Stads Plan för kulturprogrammet 2023 - 2026.....	1
Inledning	2
Bakgrund	2
Mål och syfte.....	2
Metod.....	2
Göteborgs Stads kulturprogram 2013	3
Urval av strategier.....	3
Nationella och regionala kulturpolitiska mål	3
Kulturlivets ekologi	5
Omvärldsförändringar.....	5
Globala trender	5
Den gröna omställningen.....	6
Internationell utblick på kulturområdet – ett exempel.....	7
Förändringar nationellt, regionalt och lokalt sedan 2013	7
Museilagen.....	7
Politik för en gestaltad livsmiljö.....	8
Barnkonventionen.....	8
Utredningar och rapporter	9
Lokala förändringar	13
Sammanfattande omvärldsanalys	15
Nuläge, mål, strategier och insatser	16
Definition av fem kulturvärden i stadsutvecklingen	18
Medverkande i processen.....	19

Inledning

Denna bilaga innehåller en beskrivning av förutsättningar för Göteborgs Stads Plan för kulturprogrammet 2023 - 2026. Sedan kulturprogrammet antogs 2013 har det skett förändringar i omvärlden på övergripande global, nationell och lokal nivå som påverkar planens utformning.

Bilagan beskriver även utmaningar i ett nuläge och målbilder för framtiden. Planen med dess insatser och aktiviteter ska ge stöd för den förflyttning som ska ske till ett önskat läge. Denna bilaga belyser förutsättningar och motiverar insatsernas utformning i själva planen.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog Göteborgs Stads kulturprogram 2013. Kommunstyrelsen gav kulturnämnden i uppdrag 2020-09-30 § 797 att ta fram ett förslag till en ny handlingsplan utifrån Göteborgs Stads kulturprogram, att gälla för 2023 - 2026. (2022)

Planen beskriver hur stadens nämnder och styrelser ska samverka för att bidra till att nå målen inom kulturprogrammets tre perspektiv konstpolitik, kulturpolitik och kulturplanering. Utgångspunkter för planen är ett urval av strategiska framtidsfrågor i kulturprogrammet. Tonvikt ligger på kulturplanering och kulturens roll i samhälls- och stadsutvecklingen, eftersom behov av insatser bedöms vara störst inom det området. Ytterligare förutsättningar för planens utformning beskrivs i denna bilaga, som komplement till själva planen.

Mål och syfte

Planen ska bidra till att öka kännedomen om Göteborg stads kulturprogram samt öka takten för implementering av kulturprogrammet.

Göteborgs Stads Plan för kulturprogrammet 2023 - 2026 förtydligar hur stadens förvaltningar och bolag ska samverka för att bidra till strategiska mål i kulturprogrammet. Planen ska leda till en stärkt ställning för kulturlivet, ökad samverkan och ett bättre nyttjande av kulturlivet som en resurs i arbetet för hållbar stadsutveckling, social sammanhållning och attraktiv storstad.

Metod

Planen är framtagen utifrån en process i flera delar. Inledningsvis gjordes en uppföljning och utvärdering av handlingsplanerna för 2016 – 2018 med stöd av bl.a. en enkät till berörda förvaltningar och bolag. Eftersom kulturprogrammet visat sig relativt okänt för stadens övriga förvaltningar och bolag har deras medverkan prioriterats i arbetet. Fem workshops med dem genomfördes våren 2021.

Den interna förankringen i kulturförvaltningen har skett genom involvering av en projektgrupp, en intern workshop samt delaktighet från flera avdelningar i färdigställandet av förslaget till plan. En styrgrupp från förvaltningen har fattat beslut i processen och en direktörsgrupp från staden har fungerat som referensgrupp. Medverkande i processen framgår under egen rubrik sist i dokumentet.

Planen är även framtagen med hänsyn tagen till stadens och omvärldens utveckling och de förutsättningar som råder för kulturlivet i stort.

Göteborgs Stads kulturprogram 2013

I inledningen till kulturprogrammet står: "Kulturen är viktig för göteborgarna och deras välbefinnande, men också för näringsliv, arbetsmarknad, turism och stadens profil och attraktionskraft. Kultursatsningar kan bland annat bidra till social sammanhållning genom möten, ökad förståelse och stärkt dialog mellan människor. Kultur är ett samhällsbyggnadselement och måste därför utgöra en naturlig och integrerad del av stadsutvecklingen."

I kulturprogrammet samspekar tre perspektiv: förutsättningar för konst och kultur genom *Konstpolitik*, människors rätt att ta del av konst och kultur genom *Kulturpolitik* och kulturens roll i stadsplaneringen genom *Kulturplanering*. Varje perspektiv har ett övergripande mål. Denna plan ska bidra till de tre målen i kulturprogrammet:

- *Konstpolitik*: Skapa goda och hållbara villkor för konsten och konstnärerna
- *Kulturpolitik*: Främja delaktighet, interkulturell dialog och människors lust och motivation att ta del av och utöva kultur
- *Kulturplanering*: Skapa en attraktiv livsmiljö i staden.

Urval av strategier

I uppdraget att ta fram en ny plan ingår att fokusera på ett urval av kulturprogrammets strategier som är kopplade till de tre perspektiven och dess mål.

Urvalet är gjort utifrån kulturförvaltningens bedömning av de övergripande utmaningar och behov som finns för respektive mål, som även kommunstyrelsen beslutat om i uppdraget:

- Konst- och kulturlivet lever under ekonomiskt pressade villkor.
- Ojämligheten ökar i staden. Tillgången till kultur behöver öka.
- Kulturperspektivet i stadsbyggnadsprocessen behöver förtydligas.

Fem strategier ur programmet fokuseras därför i planen. De hör dels ihop med utmaningarna ovan, dels med utgångspunkt i utvärderingen av den tidigare handlingsplanen som visar på behovet av att göra kulturprogrammet mer känt i staden och att öka samverkan om insatser:

- Utöka lokalt samarbete
- Stärka finansieringen
- Utveckla och förnya mötesplatser för kultur
- Öka samverkan med andra politikområden
- Göra kulturplanering till en del av planprocessen så att kulturen är integrerad i stadsutvecklingen.

Syftet med planen är att bidra till att kulturprogrammet implementeras genom att förbättra förutsättningar för konsten och konst- och kulturskapare att verka, att få fler människor vara delaktiga och engagerade i kulturlivet samt att stärka kulturens roll i stadsutvecklingsprocesserna.

Nationella och regionala kulturpolitiska mål

Kulturpolitiken utgörs av en flernivåpolitik, med antagna nationella kulturpolitiska mål och mål beslutade i Västra Götalandsregionens kulturstrategi 2020 - 2023. Målen i Göteborgs Stads kulturprogram har kopplingar till båda ovanliggande nivåer.

Nationella kulturpolitiska mål

De nationella kulturpolitiska målen ska främst styra den statliga kulturpolitiken men ska även kunna vägleda kulturpolitiken i kommuner och landsting:

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

De inledande meningarna har paralleller till kulturprogrammets perspektiv:

Konstpolitik: *Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund.* (Självständighetsmålet)

Kulturpolitik: *Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet.* (Delaktighetsmålet)

Kulturplanering: *Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.* (Samhällsmålet)

Regionala kulturpolitiska mål

Stadens kulturprogram förhåller sig även till den regionala strategin *Kulturstrategi Västra Götaland – och regional kulturplan 2020 - 2023*. Den utgör en grund för de processer som pågår inom ramen för den nationella kultursamverkansmodellen där bland annat den regionala kulturplanen ger en möjlighet för staden att föra fram angelägna kulturutvecklingsfrågor.

Den regionala strategin anger fem strategiska områden:

- vidga deltagandet
- gynna nyskapande
- utveckla kapaciteter
- nyttja tekniken
- öka internationaliseringen

I förordet till *Kulturstrategi Västra Götaland* står att *”Kulturens värden bygger attraktiva samhällen, gemenskap, företag, innovationer och god hälsa – men det är inte därför den finns. Den finns för att vidga vårt inre och påminna oss människor om att vi är en del i en större rörelse av rum och tid där vi hela tiden utvecklas. Ett mynt har två sidor och /.../detta kan beskrivas som att den ena sidan betonar kultur och den andra demokrati.”*

Den regionala kulturpolitiken har starkast kopplingar till de konstpolitiska och kulturpolitiska målen i kulturprogrammet. Kulturplaneringen och stadsutvecklingsfrågor har framför allt den kommunala nivån rådighet över. De tre perspektiven beskrivna i Göteborgs Stads kulturprogram samspelar med varandra och utgör förutsättningar för varandra. De samspelar även med både de regionala och de nationella kulturpolitiska målen och förstärker varandra.

Kulturlivets ekologi

Kulturförvaltningen har tagit fram en rapport om Kulturens värde och sociala effekter¹ inför arbetet med en ny handlingsplan och en ev. framtida revidering av kulturprogrammet. I rapporten presenteras ett ekologiskt perspektiv på kultur som kan lösa den vanliga motsättningen mellan kulturens egenvärde och dess instrumentella värden. Rapporten är en utforskande kunskapsöversikt som fördjupar olika begrepp och argument kring just kulturens värde och sociala effekter. Det handlar i grunden om varför det är verksamt att lägga offentliga medel på 'kultur', och mer specifikt om varför och på vilka sätt kulturförvaltningens verksamhet är viktig och värdefull. Rapporten samlar forsknings- och evidensbaserade argument och belägg för att genomlysas verksamhetens grundläggande värden och effekter. I rapporten förs ett resonemang om kulturens olika slags värde och att de kan samspela och påverka varandra. Den belyser svårigheten att belägga olika slags värde med mätmetoder och inspirerar till att bejaka kulturlivets komplexa ekosystem.

Målet är att utveckla redskap som kan skapa större kännedom om kulturens värden och sociala effekter, och utveckla argument och belägg för på vilket sätt kulturförvaltningen bidrar, och kan bidra än mer, till stadens prioriterade mål.

Omvärldsförändringar

Globala trender

Minst tre globala megatrender var aktuella redan när kulturprogrammet antogs 2013 men har accentuerats. De har i hög grad påverkan på samhälls- och kulturliv: Urbanisering - större städer växer och förtätas. Demografiska förändringar - mångfalden ökar i befolkningen och andelen äldre invånare i städer växer. Digitalisering – utvecklingen sker i snabb takt och har i hög grad påverkan inom alla områden.

Urbanisering

Urbaniseringen är högst påtaglig i Göteborgsregionen. Göteborgs Stads befolkningsprognos för år 2019–2040 pekar på att staden kommer att ha 157 000 fler invånare om 20 år. Göteborgs näringslivsstrategiska program siktar på 120 000 nya jobb under programtiden 2018 - 2035.

Det innebär att den kommunala servicen inom kulturområdet behöver växa i samma takt som staden växer, dels för att kunna erbjuda medborgare en jämlik tillgång till konst- och kulturupplevelser, dels för att värna kulturvärden av flera slag när staden byggs ut och byggs om.

Kulturnämnden har i uppdrag enligt sitt reglemente att arbeta strategiskt för att stärka kulturens roll i stadsutvecklingen, men verktyg och metoder saknas idag för att beakta och tillvarata kulturvärden i stadsplaneringen som säkerställer att det finns en infrastruktur för kulturella ändamål. Kulturfrågor riskerar att inte involveras i tillräcklig grad i de olika planeringsskedena i stadsutvecklingsprocesserna. Stadens organisation och/eller processer behöver justeras för att kunna inkludera kulturplanering och därmed stärka kulturens roll i stadsutvecklingen. Målkonflikter kan innebära att mer långsiktiga intressen och investeringar som att värna kulturarv, konst, mötesplatser och produktionsmiljöer för kulturella och kreativa näringar, prioriteras bort. Kulturella verksamheter risker också att trängas undan och försvinna från områden p.g.a. högre hyror.

¹ Kulturens värde och sociala effekter, Klas Grinell, Göteborgs kulturförvaltning 2020

Demografiska förändringar

Till demografiska förändringar hör flera utvecklingsspår, t.ex. ökad mångfald i befolkningen, växande ojämlikhet och skillnader inom staden avseende människors förväntade livslängd och hälsa samt en växande äldre befolkning. Den demografiska utvecklingen innebär också att färre ska försörja fler.

Staden är segregerad med ojämlika förutsättningar för människor att vara aktiva i samhälls- och kulturliv. Det finns många hinder för att delta och alla känner sig inte inkluderade eller förväntade i kulturverksamheter. Otrygghet och utanförskap är ett stort problem som staden behöver kraftsamla och arbeta förebyggande med.

Göteborg har en ny organisation sedan 2021 då stadsdelarna upphörde, som inledningsvis innebär att kontaktytor mellan verksamheter är otydliga. Kunskapsområden är inte naturligt sammankopplade med varandra. De resurser som finns kan användas bättre om kopplingar mellan dem blir tydligare och starkare. Verksamheter behöver utveckla nya arbetssätt för att vara tillgängliga och inkluderande för en mer differentierad befolkning än tidigare.

Digitalisering

Digitaliseringen går snabbt och Göteborg ligger långt framme när det gäller digital utveckling och innovationskraft. Verktyg utvecklas för stadsplanering och hantering av data och statistik blir mer effektiv och möjlig att visualisera, vilket underlättar planeringen.

När fysiska möten inte varit möjliga p.g.a. pandemin, har digitaliseringen påskyndats inom flera områden och bidragit till att tillgängliggöra delar av kulturlivet med nya kanaler och uttrycksformer. Digitaliseringen både ökar och minskar tillgängligheten till kulturlivet. Fler kanaler att ta del av konst och kultur ökar tillgängligheten för dem som hanterar de digitala verktygen. För icke-digitala befolkningsgrupper ökar gapet och ett utanförskap förstärks.

Högre krav ställs på filmatisering och streaming av föreställningar, konserter och annan digital kulturverksamhet. Digital kultur är även ett konstnärligt uttryck i egen rätt och har möjlighet att bidra med nya värden och kvaliteter. Digital verksamhet följs inte upp eller synliggörs på samma sätt som fysisk. Det är också svårare att få ersättning för digitalt material eftersom upphovsrättsliga frågor inte är reglerade fullt ut och material på nätet förväntas kunna användas utan kostnad.

Digitala verktyg för stads- och samhällsplanering finns framför allt inom andra förvaltningar än kulturförvaltningen. Det saknas idag metoder och rutiner för att inkludera data rörande kulturområdet i såväl stads- som samhällsplanering. Med begränsade resurser behövs faktaunderlag och kunskap för att kunna göra rätt prioriteringar i relation till uppsatta mål, som t.ex. att tillgängligheten till kultur ska öka.

Den gröna omställningen

Varken kulturprogrammet eller planen för 2023 – 2026 berör konkret den klimatkris och klimatomställning som världen står inför. Som samhället i övrigt måste kulturlivet anpassa sig till hållbara ekologiska förutsättningar och bli bättre på att utvärdera sin miljöpåverkan och göra hållbara val. Kulturprogrammet och planen har kopplingar till Agenda 2030, främst genom målen 3, 10 och 11². Göteborgs Stad har undertecknat avtal om att bli klimatneutralt till 2030³ och alla behöver anstränga sig för att nå målet.

² FN:s globala hållbarhetsmål definieras i Agenda 2030. Mål 3: God hälsa och välbefinnande, Mål 10: Minskad ojämlikhet, Mål 11: Hållbara städer och samhällen.

³ Göteborg är en av nio svenska städer som ingår i den nationella satsningen att leda omställningen till klimatneutrala städer till år 2030. Arbetet sker inom det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities som leds av miljöförvaltningen.

Kulturlivet kan bidra i klimatomställningen genom att erbjuda forum och former för gestaltningar, samtal och debatt. Många kulturupplevelser innebär s.k. ”köpta tjänster” vilka innebär ett mindre klimatavtryck än producerade materiella tjänster. Tillgång till kulturarv och historia bidrar till långsiktiga perspektiv och ökad kunskap, likaså bibliotek och tillgång till en mångfald av media.

Internationell utblick på kulturområdet – ett exempel

Göteborg Stad är medlem i det europeiska nätverket för större städer, *Eurocities*⁴, där kulturförvaltningen medverkar i *Culture Forum*. Det är ett forum för erfarenhetsutbyte, lärande och påverkan. Många städer hanterar gemensamma strategiska utmaningar och alla förenas av att förhålla sig till EU-politiken, som i stor utsträckning genomförs på operativ kommunal nivå.

I kulturforumet finns stort fokus på kulturella och kreativa näringar, på kulturell service och inkluderande städer, Kulturarv och kulturmiljö, offentlig konst, stadsomvandling etc. Horisontella perspektiv är centrala som kulturella värden i relation till sammanhållningspolitik, folkhälsa och välbefinnande, hållbarhet, ekonomi etc. Erfarenheter från nätverket visar betydelsen av tvärsektorieella samarbeten för att bredda kulturen som välfärdssektor. Metoder för uppföljning och mätning diskuteras och det finns kopplingar till forskning⁵ inom nätverket

Genom Eurocities Culture Forum är Göteborg en part i Erasmus Plus projektet *Creative Ageing – cultural engagement instead of social isolation*⁶. Syftet är att öka delaktigheten för äldre i kulturlivet. Strategier, metoder och erfarenheter delas mellan städerna och en större europeisk kartläggning görs. Projektet bidrar till att synliggöra äldres rättigheter till kultur för, av och med äldre. Erfarenheter, metoder och strategier delas mellan parterna.

Kultur, hälsa och välbefinnande har varit tema för 2021 års kulturforummöte som arrangerades av Tammerfors, Finland, med många goda exempel i Europa. Forumet bedömer att det finns ett växande intresse för kultur som en viktig del i förebyggande arbete för hälsa och välbefinnande. Att bygga nätverk mellan sektorer är en nyckelfaktor och det behövs tid för att utveckla förtroenden och samarbeten. Samverkan mellan kultur och andra sektorer behöver avspeglas både på strategisk och operativ nivå. Bedömningen är att det behövs mer forskning och kunskap för att utveckla modeller för uppföljning och analys på området.

Kulturforummötet 2022 kommer att fokusera på kultur och klimatomställning och hållbarhet.

Förändringar nationellt, regionalt och lokalt sedan 2013

Museilagen

En ny museilag trädde i kraft 2017⁷ som reglerar offentligstyrda museer på statlig, regional och kommunal nivå. I den fastställs att museerna ska bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. Den hävdar museernas professionella oberoende och fria ställning, i relation till politiska avgöranden vad gäller innehåll. Den ger tydligare och mer långsiktiga ramar för verksamheten som ska bidra till mod och kraft för museerna att

⁴ Eurocities är ett nätverk för större städer i Europa. Kulturforumet är ett av sex forum. Medlemsavgiften till nätverket bekostas centralt av staden och stadsledningskontoret samordnar arbetet på en övergripande nivå.

⁵ T.ex. Centre of cultural value, Leeds, www.culturalvalue.org.uk

⁶ *Creative Ageing* pågår 2019 - 2022 och leds av München. Berlin, Brighton/Hove, Leeuwarden, Oostende och Göteborg är partnerstäder. P.g.a. pandemin har allt utbyte hittills skett digitalt. Kulturförvaltningen och förvaltningen för äldre, vård och omsorg ingår men flera parter i staden är involverade.

⁷ Museilag 2017:563, trädde i kraft 1 augusti 2017.

utvecklas till självständiga arenor för samtal genom att: öka lyhördheten, utmana, ha ett kritiskt förhållningssätt, vidga och fördjupa.

Den nya kulturarvspolitiken från 2017⁸ innebär förutom museilag för de offentliga museerna även en ny definition av kulturarv och en ny inriktning i relation till kultursamverkansmodellen samt nya myndighetsuppdrag för Riksantikvarieämbetet.

Lagen stärker museernas ställning generellt och så även i Göteborg. Under en tioårsperiod genomförs och planeras stora och genomgripande satsningar på stadens museer, som renovering av Röhsska Museet, ombyggnation av Sjöfartsmuseet Akvariet med invigning 2022, planering av en större om- och utbyggnad av Göteborgs Konstmuseum samt investering i helt nya museimagasin. Därtill planeras en flytt av Göteborgs Konsthall. Det är en kulturpolitisk och framförallt museipolitisk satsning av sällan skådat slag på kommunal nivå. En delvis hundra år gammal museiinfrastruktur uppdateras för framtidens behov och möjliggör därmed den långsiktiga uppfyllelsen av de kultur- och konstpolitiska målen.

Politik för en gestaltad livsmiljö

Proposition för en gestaltad livsmiljö⁹ utgör ett nytt nationellt mål för arkitektur-, form- och designpolitiken. Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. Propositionen tar ett helhetsgrepp om arbetet med den gestaltade livsmiljön och utgör samtidigt en samlad nationell arkitekturpolicy.

Politiken skapar en helhetssyn för utformningen av livsmiljöer med människan i centrum och den är ett mycket bra exempel på hur kulturen skapar värden och bidrar till hållbarhet i andra samhällsprocesser. Arkitektur, form, design, konst och kulturmiljö ska finnas med i plan- och byggprocesser och bidra till ökad kvalitet såväl konstnärligt och estetiskt som socialt.

För att staden ska kunna arbeta mer framgångsrikt med frågor kopplade till Gestaltad Livsmiljö, behöver kulturförvaltningens kompetens integreras mer i stadens gemensamma stadsutvecklingsprocesser. Gemensamma verktyg och metoder behöver utvecklas för att integrera kulturdata på karta i de staden-gemensamma beslutsunderlagen.

Barnkonventionen

År 2020 antogs barnkonventionen som lag¹⁰. I kulturprogrammet identifieras sju rättigheter gällande barn och ungas rätt att ta del av kultur för, av och med barn och unga. Göteborgs Stads Plan för barn- och ungdokument 2020 – 2023, som är framtagen utifrån kulturprogrammet och program för en jämlik stad och gäller för flertalet nämnder och styrelser i staden, vilar på rättigheter i barnkonventionen.

Barnkonventionen kommer att tillämpas genom en föreslagen Barnrättsplan för Göteborgs stad, som i skrivande stund behandlas som nämndremiss. Den kommer att innebära att alla nämnder och styrelser gör ett barnbokslut i samband med årsrapporten.

⁸ Sveriges Museer, Sveriges museer summerar den nya kulturarvspolitiken, www.sveriges.museer.se

⁹ Proposition från kulturdepartementet 2017/18:110, Politik för en gestaltad livsmiljö.

¹⁰ Lagen om Förenta nationens konvention om barnets rättigheter 2018: 1197, trädde i kraft 1 januari 2020.

Utredningar och rapporter

Pandemirelaterade utredningar

Ett år med pandemin

Myndigheten för kulturanalys har lämnat två rapporter direkt relaterade till pandemin, men ytterligare rapporter hos myndigheten berör den. *En översyn av pandemins effekter*¹¹ utgör delrapport och *Ett år med pandemin*¹² utgör slutrapport. Kartläggningar visar att tre konsekvenser av pandemin för kulturlivet på övergripande nivå är 1) minskat och förändrat kulturutbud och deltagande, 2) intäkts- och inkomstbortfall för kulturverksamheter och kulturskapare samt 3) försämrad kulturarbetsmarknad. Pandemin har lett till både kortsiktiga och långsiktiga konsekvenser och även synliggjort strukturella utmaningar inom kulturområdet som existerade redan före pandemin, men som har förstärkts och förtydligats under den akuta krisen.

Bedömningen är att pandemin har fått mycket negativa konsekvenser för stora delar av kulturområdet. Åtgärder som satts in har varit 1) ekonomiskt inriktade insatser, 2) kunskapsinriktade insatser samt 3) utbudsfrämjande insatser. Inledningsvis har det funnits brister i hur regeringens krisåtgärder utformats i relation till förutsättningarna på kulturområdet. De offentliga insatserna har gradvis ökat i träffsäkerhet och det har funnits en ambition att anpassa åtgärder till kulturområdets specifika problem.

Ytterligare en bedömning från myndigheten är att det behövs mer kunskap och fortsatt politikutveckling. Två kunskapsbehov som är särskilt centrala är kunskap om digitaliseringens långsiktiga konsekvenser samt kunskap om kulturområdets samlade finansiering. Det finns behov av bättre samordning mellan olika politikområden när det gäller att utveckla kulturpolitiken, dels för att nå de kulturpolitiska målen, dels för att tidigt kunna säkerställa en hög träffsäkerhet för åtgärder under kris.

Från kris till kraft – Återstart för kulturen

Kulturdepartementet har lämnat sitt betänkande *Från kris till kraft – Återstart för kulturen*¹³ till regeringen med uppdraget att dels sammanfatta de konsekvenser covid-19-pandemin inneburit och alltså innebär för kultursektorn, dels analysera vilka lärdomar som kan dras av dessa. Syftet är att bidra till att skapa goda förutsättningar för kultursektorns återstart och utveckling samt möjliggöra ett starkt, hållbart och oberoende kulturliv i alla delar av Sverige. Betänkandet har fyra teman i korthet: 1) Sammanfatta konsekvenserna av pandemin för kulturen, 2) Identifiera vilka insatser som behövs för återstart, återhämtning och utveckling, 3) Synliggöra nya sätt att tillgängliggöra kultur samt 4) Identifiera strukturella problem inom kultursektorn. Utredningen tar sin utgångspunkt i de tre nationella kulturpolitiska målen avseende självständighet, delaktighet och samhällskoppling. Den konstaterar att kultursektorn har drabbats hårt av pandemin och att det finns risk för långsiktiga konsekvenser.

Strukturella problem har synliggjorts som hindrar att kulturens självständighetsmål uppnås, som att de ekonomiska villkoren var svåra redan före pandemin och att det finns behov av att åstadkomma bredare finansiering. Digitaliseringen får stora konsekvenser och det saknas idag intäktsmodeller för digitalt material som kan ge ersättningar till upphovspersoner.

¹¹ Myndigheten för kulturanalys, *En översyn av pandemins effekter*, 2021:1 delrapport publicerad 21-04-15.

¹² Myndigheten för kulturanalys, *Ett år med pandemin*, 2021:2, *Consequences and public interventions in the cultural sector*, slutrapport publicerad 21-10-06.

¹³ *Från kris till kraft, Återstart för kulturen*, SOU 2021:77, betänkande av utredningen

Det finns även strukturella problem som hindrar att delaktighetsmålet uppfylls. Det bidrar till att öka skillnaderna mellan de som har möjligheter att vara verksamma i och ta del av kulturlivet och de som upplever hinder. Tillgången till kultur utanför de större städerna riskerar att minska. Digitaliseringen innebär i sig ökad tillgång men kan aldrig ersätta ett fysiskt utbud. Det finns tecken på att det digitala utbudet når samma grupper som det fysiska och att det behövs mer digital kompetens och riktade satsningar för att fler grupper ska kunna ta del av det digitala utbudet.

Även samhällsmålet hindras av strukturella problem. För att kulturen ska kunna prägla samhällets utveckling bör kulturen på ett tydligare sätt än idag definieras som ett välfärdsområde och inkluderas i arbetet med framtidens välfärd på statlig, regional och kommunal nivå. Det behövs ökad kunskap om kulturens värden och villkor samt en ökad samverkan mellan politikområden så att kulturen kan vara en central del i utvecklingen för ett hållbart samhälle efter pandemin. Vidare behöver näringspolitiken anpassas för att inkludera företag inom kulturella och kreativa näringar (KNN). Satsningar på innovation och tillväxt bör utformas så att de inkluderar KNN.

Sammantaget föreslår utredningen en rad insatser för att möta akuta utmaningar för kultursektorns överlevnad och utveckling som pandemin har orsakat. Dessutom finns fleråriga förslag med kraftfulla satsningar som bidrar till ett starkt, hållbart och dynamiskt kulturliv på längre sikt. Ett av förslagen handlar om att det finns behov av att utreda och förstärka kultursamverkansmodellen som reglerar statlig bidragsgivning till regioner och kommuner. Här behöver storstädernas perspektiv inkluderas för att modellen ska fungera mer ändamålsenligt.

Övriga utredningar på nationell nivå

Så fri är konsten

Myndigheten för kulturanalys har skrivit utredningen *Så fri är konsten*¹⁴ på uppdrag av regeringen. Det är en översyn av den kulturpolitiska styrningens effekter på den konstnärliga friheten. Den berör samtliga politiska nivåer. På den statliga nivån fokuserar utredningen på bidragsgivningen medan den på regional och kommunal nivå mer fokuserar på hur kulturpolitiken organiserats i relation till olika typer av beslutsfattande. Utredningen knyter an till det statliga självständighetsmålet att "kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund" för att analysera hur den genomförda kulturpolitiken möter ambitionen att så långt som möjligt värna den konstnärliga friheten.

Utredningen belyser relationerna mellan politiker, tjänstemän och sakkunniga inom kultursektorn. Två centrala begrepp i utredningen är konstnärlig frihet och principen om armlängds avstånd¹⁵. Utgångspunkten är att den politiska styrningen gäller fördelningen av resurser men att den inte ska blanda sig i *vad* som skildras i konst- och kulturlivet eller *hur* något skildras.

Utredningen visar att det finns en politisk styrning som bör undvikas inom ramen för statlig bidragsgivning. Det påtalar också att det finns organisatoriska risker och att det behövs bättre organisatoriskt skydd, i synnerhet på den regionala och kommunala beslutsnivån.

För att den politiska styrningen inte ska hämma den konstnärliga friheten behövs en medveten åtskillnad mellan uppföljning av kulturpolitiska mål och eventuella krav och förväntningar på att kulturen ska leverera gällande andra mål och vara s.a.s. "nyttig". Det behöver inte råda en

¹⁴ Myndigheten för kulturanalys, *Så fri är konsten*, den kulturpolitiska styrningens påverkan på den konstnärliga friheten, 2021-06-10.

¹⁵ Principen om armlängds avstånd hänvisas till inom kultur-, medie- och forskningspolitik, där armlängd används som en metafor för ett lämpligt avstånd mellan makthavare i olika roller i relation till en verksamhet för att den senare ska kunna vara fri att förhålla sig kritisk till makthavaren.

motsättning mellan att kulturen har ett värde i sig och att den också kan ha effekter som bidrar till nytta, men det är inte syftet med kulturpolitiken att avkräva konsten och kulturen att vara nyttig.

Utredningen har en direkt koppling till stadens kulturprogram och dess konstpolitiska mål samt beröringspunkter med förvaltningens rapport *Kulturens värde och sociala effekter* som nämnts ovan. Den har också direkt koppling till hur nyckeltal och indikatorer bör utformas på kulturområdet där rådet är att avstå från att efterfråga kulturpolitiska specifika effekter.

Konstnär – oavsett villkor?

Konstnär - oavsett villkor?¹⁶ är en konstnärspolitisk utredning från kulturdepartementet som redovisar förslag som ska stimulera arbetsmarknaden så att fler konstnärer kan leva på sitt konstnärliga yrke. Förslagen ska även stärka konstnärernas position i dagens digitaliserade samhälle samt ge bättre förutsättningar för att ungdomar i hela landet, oavsett socioekonomisk bakgrund, ska våga välja konstnärsyrket.

Utredningen synliggör villkor och förutsättningar för konstnärer och kulturskapare att verka. I Göteborg har utredningen bidragit som underlag för kulturnämndens riktlinje för arvodering av konstnärligt verksamheter i kulturnämndens verksamheter¹⁷.

Digitaliseringens konsekvenser för konstnärers villkor¹⁸

Den snabba teknikutvecklingen har skapat nya villkor för konstnärerna som omfattar såväl den skapande processen som nya distributions- och ersättningsmodeller på marknaden. Den påverkar publikens möjlighet att uppleva konst och kultur likväl som uppfattningar om vad som är konst och vad som är kvalitet. Digitaliseringen påverkar möjligheten att uppnå samtliga kulturpolitiska mål, både positivt och negativt. Konstnärsnämndens uppdrag är att lyfta konstnärsperspektivet på digitaliseringen.

Två övergripande frågeställningar rör dels vilka hinder som finns för att konstnärer ska få skäligen ersättning för användningen av sina verk i den digitala miljön, dels hur ansvars- och rollfördelningen ser ut vad gäller information om och stöd till konstnärer och andra aktörer när det gäller upphovsrätt. Konstnärsnämnden menar att konstnärsperspektivet behöver inkluderas i diskussionen om den digitala utvecklingen. Digitaliseringen kan bidra till en positiv utveckling av konstnärers villkor och marknaden de verkar på. Upphovsrätten är grundläggande för konstnärers yrkesvillkor och kunskapen om upphovsrätten behöver stärkas i hela näringskedjan.

Förslag till nationell biblioteksstrategi – Demokratins skattkammare

Sedan kulturprogrammet antogs 2013 har en mängd utredningar och rapporter belyst bibliotekens uppdrag och roll i relation till en förändrad omvärld.

På uppdrag av regeringen har Kungliga biblioteket tagit fram ett förslag till en nationell biblioteksstrategi,¹⁹ som ännu inte är beslutad. Förslaget syftar till att stärka och utveckla hela det svenska biblioteksväsendet. Kunskap och litteratur är viktigt för demokratin och den enskilda människans möjligheter till att fritt verka i samhället. Strategins utgångspunkt är bibliotekslagen med portalparagrafen bibliotek för alla. Det är en vision om att biblioteken ska finnas till för alla utifrån vars och ens behov och förutsättningar. Målet är ett demokratiskt samhälle stärkt av

¹⁶ Konstnär – oavsett villkor? Kulturdepartementet SOU 2018:23

¹⁷ Göteborgs stads kulturnämnds riktlinje för arvodering vid engagemang av konstnärer och utövare i nämndens verksamheter, antagen KN 2020-02-06 §15.

¹⁸ Konstnärsnämnden: Digitaliseringens konsekvenser för konstnärers villkor, Återrapport av regeringsuppdrag 2021-05-31.

¹⁹ Demokratins skattkammare, Förslag till en nationell biblioteksstrategi, Kungliga biblioteket 2019

litteratur, kunskap och bildning. Bibliotekens verksamhet och innehåll är folkets skatter. Utifrån lagens vision och strategins mål definieras sex arbetsområden eller medel för att nå fram. Det handlar om biblioteken som samhällets öppna rum, läsning, lärande, forskning, nya digitala bibliotekstjänster och en gemensam infrastruktur. Strategin kompletteras med förslag om inledningsvis sex konkreta reformer för att stärka det svenska biblioteksväsendet. Ett reformpaket för skolbibliotek, de nationella minoriteterna och urfolket samerna, mångspråkig biblioteksverksamhet, kompetensutveckling, digitalisering av kultur- och kunskapsarv på gemensamma plattformar och den nationella biblioteksmyndighetens uppgifter.

Kommuner och regioner ska enligt bibliotekslagen²⁰ anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Västra Götalandsregionens regionala biblioteksplan²¹ identifierar prioriterade utvecklingsområden och strategiska inriktningar. Planen är styrande för den regionala biblioteksverksamheten och vägledande för kommunala biblioteksplaner. Den regionala biblioteksplanen är en del av Kulturstrategi Västra Götaland och regional kulturplan 2020–2023.

Göteborgs Stads biblioteksplan för 2013 - 2021²² kommer att förlängas ett år. När den revideras kommer bl.a. hänsyn tas till kommande beslut med utgångspunkt i en statlig utredning om skolbiblioteken. Utredningen *Framtidens bibliotek i Göteborg*²³ togs fram 2020 för att ha beslutsunderlag om hur biblioteksstrukturen i Göteborg ska utvecklas långsiktigt utifrån att befolkningen ökar och staden växer.

Inte minst under pandemin har det blivit tydligt hur viktiga biblioteken är för att demokratiska samhällsfunktioner ska kunna upprätthållas. Biblioteken erbjuder källor till information och kunskap, öppna och tillåtande mötesplatser och kompensatoriskt stöd när andra samhällsfunktioner avvecklas eller stänger tillfälligt. Sedan stadens biblioteksplan och kulturprogram antogs har biblioteksverksamheter generellt påverkats i hög grad av omvärldsförändringar. Läsförämjande insatser prioriteras då läskunnigheten minskar. Ett mer komplext medielandskap innebär behov av strategier för att stärka medie- och informationskunnigheten. Hat och hot mot yttrandefrihet är vanligt förekommande. Diskussioner om bibliotekens uppdrag och roll pågår för att anpassningar ska kunna göras så att verksamheten blir relevant även i framtiden.

Sveriges Kommuner och Regioner

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) publicerar sin fjärde omvärldsrapport *Vägval för framtiden* 4²⁴, som ett diskussionsunderlag och stöd i arbetet med att utveckla lokala planer och strategier. Övergripande förändringskrafterna som nämns är globalisering, demografiska förändringar, klimatförändringar och teknisk utveckling som digitalisering, men även utveckling av artificiell intelligens (AI). Människors värderingar förändras också över tid.

Rapporten belyser tio trender: 1) Ökat behov av livslångt lärande, 2) Användare driver teknisk utveckling, 3) Nya livsmönster påverkar platsbundenhet, 4) Hållbarhetsarbete ger konkurrensfördelar, 5) Välfärdsbrottslighet slukar allt mer resurser, 6) Ökad polarisering och utsatthet, 7) Det lokala och regionala handlingsutrymmet utmanas, 8) Tillitens betydelse

²⁰ Bibliotekslagen 2013:801, 17 §

²¹ Regional biblioteksplan för Västra Götaland 2020 - 2023, vregion.se

²² Göteborgs Stads biblioteksplan 2013 - 2021, Kommunfullmäktige 2013-06-13

²³ Biblioteksutredning gällande folkbiblioteken i Göteborg våren 2020, Kulturnämnden 20-06-22 §140.

²⁴ SKR: Vägval för framtiden 4, Trender som påverkar det kommunala och regionala uppdraget fram emot 2030, 21-10-20.

uppmärksammas allt mer, 9) Komplexa samhällsutmaningar kräver nya arbetssätt samt 10) Ökad medvetenhet om samhällets sårbarhet.

Samtliga trender går att relatera till utvecklingen inom kulturområdet och vilka uppgifter och roller offentligt finansierade kulturinstitutioner och verksamheter förväntas utföra och spela för att möta framtida behov i samhället. En generell förflyttning från industri- via kunskaps- till nätverkssamhälle påverkar både innehåll, arbetssätt, hot och möjligheter för kulturlivet.

Har kulturpolitiken lyckats?

Författarna till boken *Har kulturpolitiken lyckats*²⁵ har medverkat som tjänstepersoner i arbetet med att formulera den nu över fyrtio år gamla nationella kulturpolitiken från 1974. De nationella kulturpolitiska målen har reviderats vid ett par tillfällen, men har på en övergripande nivå varit sig lika. Målen kan karaktäriseras av att vara visionära mål, eller strävansmål, och som sådana svåra att följa upp. Titeln anspelar på den omöjliga uppgiften att besvara frågan om huruvida kulturpolitiken har lyckats eller ej. Boken kan konstatera att en infrastruktur för spridning av kultur har byggts upp för kultur i hela landet. Infrastrukturen kan sammanfattas med att kulturpolitiken delvis har demokratiserats. Men hur ska en kulturpolitik utformas i en demokrati? Författarna vill se en reviderad nationell kulturpolitik som i högre grad tar sin utgångspunkt i den mänskliga rättigheten till kultur, på individnivå. Inför en framtida revidering av Göteborgs Stads kulturprogram bör de tankarna kunna inspirera till hur stadens kulturprogram kan närma sig det individuella invånarperspektivet, utan att förlora styrkorna med att kunna se kulturens ekologi ur flera perspektiv.

Lokala förändringar

Stadsdelsorganisationens upphörande

Stadens tio stadsdelar upphörde som organisation fr.o.m. 1 januari 2021 och ansvaret för befolkningsnära verksamheter övergick till fackförvaltningar med en geografisk indelning i fyra stadsområden. På kulturområdet innebär det att verksamheter som bibliotek och kulturhus flyttades till kulturförvaltningen, kulturskola till grundskoleförvaltningen och lokal fritidsverksamhet och stadsutvecklingsansvar till fyra nya socialförvaltningar. Två nya förvaltningar för Funktionsstöd samt för Äldre, vård och omsorg skapades, som också har viss anknytning till kulturområdet.

Inledningsvis innebär förändringen att alla förvaltningar behöver definiera sina respektive ansvar och gränssnitt i relation till varandra, samt säkerställa att inga vitala verksamheter faller mellan stolarna. Förändringen var ny medan arbetet med denna plan pågått och en utmaning för alla parter är att hitta nya kontaktvägar till varandra, upprätthålla gamla nätverk eller skapa nya. Nya arbetssätt behöver utvecklas för att ta vara på möjligheten med den nya organisationen att åstadkomma en mer tillgänglig och jämlik kommunal service. Utmaningen är således även en möjlighet att arbeta på nya sätt.

Ny organisation för stadsutveckling

Kommunstyrelsen fattade beslut 21-11-10 att en ny organisation för stadsutveckling kommer att träda i kraft från 2023. Stadsledningskontoret fick i februari 2021 i uppdrag från kommunstyrelsen att uppdatera den tidigare utredningen av facknämndsorganisationen med en inriktning om fyra nya nämnder: nämnd med ansvar för fysisk planering, nämnd med ansvar för exploatering, nämnd med ansvar för genomförande och förvaltning kopplat till mark samt nämnd med ansvar för genomförande och förvaltning kopplat till byggnader.

²⁵ Har kulturpolitiken lyckats? Carl-Johan Kleberg och Torbjörn Forsell, Kulturkontoret Stockholm, 2019

Syftet med uppdraget är att staden ska skapa en organisation som ger en mer sammanhållen stadsutvecklingsprocess – i såväl planering och genomförande som förvaltning av staden. Förändringen ska bidra till ökad effektivitet och transparens i arbetet med stadsutveckling för boende, besökare och näringsliv.

Förändringen innebär en möjlighet för kulturfrågor att få en starkare roll i stads- och samhällsplaneringen, genom att tillsammans utveckla metoder och verktyg som ger data som kan inlemmas i den nya organisationens processer.

Enskilda lokala beslut som påverkar kulturlivet

Socialnämnden Centrum fattade ett beslut 21-10-19 om kriterier för stöd till studieförbund. En diskussion pågår bland aktörer och i media om vad beslutet innebär för studieförbundens möjligheter att ge stöd till kulturverksamheter. Kulturförvaltningens bedömning är att studieförbunden är mycket viktiga finansierare av cirkelverksamheter inom kulturlivet. Såvida stöd inte beviljas till kulturverksamheter från studieförbund har det direkt negativ påverkan på människors möjligheter att utöva och engagera sig i kultur. Beslutet är lokalt och gäller för Göteborgs Stad. Kulturförvaltningen bevakar frågan.

En växande kulturförvaltning

Sedan stadens nya organisation trädde i kraft från 2021 har kulturförvaltningen vuxit till sin dubbla storlek. Alla folkbibliotek flyttades 2019 från stadsdelsorganisationen samt flertalet kulturhus, varav tre är befintliga och två projekteras.

Kulturförvaltningen expanderar också genom att befintliga institutioner byggs om och byggs ut som Sjöfartsmuseet Akvariet och Göteborgs konstmuseum. Hundraåriga byggnader moderniseras för att möta dagens och framtida krav på funktionalitet. Nya verksamheter byggs också, som ett helt nytt museimagasin och ett nytt kulturhus i Bergsjön. Vidare planeras det för ett kommande kulturhus på Backaplan och en flytt för Göteborgs Konsthall som behöver större och mer funktionella lokaler.

Förändringarna innebär bl.a. att förvaltningen bedriver publik verksamhet med egna institutioner i alla delar av staden. De stödfunktioner som förvaltningen har på en övergripande nivå måste omhänderta allt fler medarbetare, verksamheter, processer, fastigheter och frågor av olika slag.

Det är ett omfattande arbete att samordna verksamheter från tio olika stadsdelar för att åstadkomma gemensamma strukturer och förhållningssätt och sammantaget erbjuda en tillgänglig service både fysiskt och digitalt, nu och framåt. Processen att komma samman tar tid. Samtidigt efterfrågas kulturförvaltningens kompetenser och tjänster i fler av stadens gemensamma processer, program och planer, dels eftersom stadsomvandlingen sker i ett högt tempo, dels eftersom kulturens betydelse i samhällsutvecklingen uppmärksammas allt mer. Kulturförvaltningen behöver bygga en hållbar förvaltning, som i sin tur ska stödja ett hållbart kulturliv i staden. Kulturen i nästa steg, är betydelsefull för att bygga en hållbar stad.

En förutsättning för att lyckas med specifikt utvecklingsarbete är bl.a. att samverka med andra parter. Det handlar såväl om kunskapsöverföring mellan förvaltningar och bolag som t.ex. gemensamma verktyg för analys och planering, som metodutveckling där kopplingar mellan verksamheter ökar tillgängligheten till kultur och där kultur utgör en del av välfärden. Kulturen behöver tillåtas att växa i samma takt som staden växer. För det krävs gemensam långsiktig planering och samverkan.

Resultat av tidigare handlingsplaner samt utvärderingen av kulturprogrammet

Med stöd av de tidigare handlingsplanerna för 2016 - 2018 för kulturprogrammet har några väsentliga steg tagits för att implementera programmet. Alla uppdrag nämns inte här, men några exempel är att kulturnämnden nu har en riktlinje för arvodering av konstnärligt verksamma i kulturnämndens verksamheter, i syfte att bidra till målet att skapa goda och hållbara villkor för konsten och konstnärerna. Vidare har Göteborgs Stads Plan för barn- och ungdokumentation²⁶ 2020 - 2023 antagits för att dels tydliggöra barn- och ungas rätt till kultur för, av och med barn och unga, dels för att åstadkomma en mer jämlik tillgång till kultur för barn och unga. För att bidra till det övergripande målet för kulturplanering att skapa en attraktiv livsmiljö, har fem kulturvärden i stadsutvecklingen testats i ett par projekt och slutligen fastställts för att utgöra grunden i s.k. kulturvärdesinventeringar som i sin tur bidrar med kunskapsunderlag i stadsutvecklingsprocesser.

En kortfattad sammanfattning av utvärderingen av kulturprogrammet bland andra förvaltningar och bolag är att kulturprogrammet är relativt okänt. Handlingsplanerna innebär inte något utpekat ansvar för andra förvaltningar och bolag att bidra till insatser och aktiviteter, förutom i fallet med barn- och ungdokumentation. För att nå resultat med handlingsplaner krävs samverkan med andra parter. I uppdraget med kulturens roll i stadsutvecklingen utgör ett utpekat ansvar till fler parter en förutsättning för att uppnå resultat. Kulturplaneringen ges därför ett större utrymme än tidigare i arbetet med den kommande planen för 2023 - 2026.

Sammanfattande omvärldsanalys

Många utmaningar men även möjligheter är gemensamma för kultursektorn, oavsett geografi eller politisk nivå. Stadens utmaningar delas med många andra, som ekonomiskt kända villkor för konst och kultur, ojämlig tillgång för medborgare till konst och kultur och hur konst och kultur riskerar att inte inkluderas i planeringen, i tider av snabb stadsomvandling. Omvärldsanalysen visar att urvalet av strategiska framtidsfrågor i kulturprogrammet är relevant och möter behov och utmaningar i vår tid.

För att bygga en långsiktigt hållbar stad är kulturen viktig. Det finns många möjligheter att ta tillvara de resurser och värden som konst, kultur och kulturarv utgör. Kulturen behöver vara tillgänglig, inkluderande men även fri, för att vara relevant för människor i alla åldrar och med många olika bakgrunder. Politik för en gestaltad livsmiljö och en ny museilag är exempel på att kulturen fått en starkare ställning i samhällsplaneringen. Utvecklingen av nya biblioteksstrategier visar också på kulturens betydelse för en demokratisk samhällsutveckling.

För att möta framtida utmaningar behövs gemensam kunskap, data och analys för att göra rätt prioriteringar. Metoder behöver utvecklas för att inkludera kulturvärden i samhälls- och stadsutvecklingen, som bidrar med lyhördhet för mänskliga behov av konst, kultur och kulturarv när staden växer och förändras.

Det finns behov av tvärsektorieellt arbete för att uppnå kulturpolitiska mål och öka tillgängligheten till konst och kultur som redan finns och som behöver finnas framöver. Nya sammanhang kan öka tillgängligheten och bidra med nya mötesplatser. Kulturens värden har också andra effekter, som sociala, ekonomiska och ekologiska, även om det primärt inte är huvudsyftet med kulturpolitiken. Samverkan med andra politikområden är därför motiverad, med varsamhet för hur styrning och uppföljning utformas för att inte inskränka på utrymmet för konstnärlig frihet, integritet och

²⁶ Göteborgs Stads Plan för barn- och ungdokumentation, Kommunfullmäktige 2020-04-16 §26.

yttrandefrihet. I stadens nya organisation finns möjligheter att utveckla strukturer och nya former för samarbeten, som denna plan konkretiserar inför de kommande åren.

Reflektioner inför en kommande revidering av kulturprogrammet

Göteborgs Stads kulturprogram antogs 2013 och är i grunden relevant och långsiktigt hållbart. Men en del formuleringar och begrepp är daterade och det finns luckor där kulturprogrammet kan bli tydligare för att vara relevant för större delar av kulturlivet, dess kopplingar till omvärlden och till alla människor som det ytterst berör. En bedömning är att arbetet med en revidering behöver påbörjas i god tid under den föreslagna planperioden. Ett reviderat kulturprogram bör vara antaget 2025 för att en ny plan ska finnas klar, när planperioden löper ut 2026. En sådan process behöver ges god tid och omfatta dialoger med kulturlivets många parter och intressenter.

Några exempel på behov av justeringar är att de tre perspektiven kan förtydligas och utvecklas i relation till människors behov och kan uttryckas klarare. Exempel på områden att utveckla är att betona människors rättigheter och möjligheter att ta del av konst och kultur under *hela* sina liv. Nuvarande kulturprogram framhåller sju olika slags rättigheter för barn och unga att ta del av konst och kultur för, av och med barn och unga, medan äldre inte definieras och berörs endast mycket kort. Kulturens roll och samspel med andra sektorer kan utvecklas mer i programmet för att bli mer inkluderande och mer utvecklat utifrån sin potential.

Det konstpolitiska perspektivet kan förtydligas och vidgas vad gäller professionell kulturverksamhet, för att t.ex. inkludera museernas skyddade ställning och tydligare uppdrag som gäller enligt den nya museilagen. Bibliotekens roll som demokratibärare kan förtydligas. Även kulturplaneringen kan uppdateras i relation till de senare årens utveckling inom politikområdet gestaltad livsmiljö, men även utifrån de fem kulturvärden²⁷ som behöver beaktas i stadsutvecklingsprocesserna för att kulturen ska bidra till en attraktiv livsmiljö. Förskjutningar mellan olika perspektiv kan behövas för att tydliggöra dess olika samband och förutsättningar för varandra.

Generellt kan kulturens ekologi återges mer utifrån kulturens olika slags värde, som återges i rapporten *Kulturens värde och sociala effekter*. Samband mellan olika slags aktörer kan klargöras för att förtydliga kulturlivets infrastruktur i ett större sammanhang. En generell uppdatering i relation till en omvärld som är förändrad sedan 2013, är väl motiverad.

Nuläge, mål, strategier och insatser

Nuläge

Några utmaningar identifierades som utgångspunkt i uppdraget att ta fram en ny plan för kulturprogrammet. Sedan uppdraget gavs har det skett förändringar i omvärlden som också påverkar nuläget:

- **Kulturprogrammet är okänt** och inte tillräckligt implementerat bland stadens förvaltningar och bolag.
- **Konst- och kulturlivet lever under pressade ekonomiska villkor.** Resurser för kultur saknas i en växande stad med en växande befolkning och dess kulturliv. Fler parter behöver samverka för att skapa bättre förutsättningar för konst- och kulturskapande. Konstnärlig integritet och yttrandefrihet utgör en stomme i den demokratiska samhällsutvecklingen som

²⁷ De fem kulturvärdena är kulturmiljö, kulturella mötesplatser, kreativa verksamheter, konst och identitet. De är fastställda av kulturförvaltningen 2020 som utgångspunkt för att utveckla arbetet med kulturplanering i stadsutvecklingen. En utförligare definition av dem ges på sidan 18.

behöver värnas. Restriktioner med anledning av covid – 19 har drabbat kulturlivet hårt och synliggjort långsiktiga brister i förutsättningarna. Behoven av stöd är stora inför en återstart.

- **Segregationen ökar i staden.** Det finns behov av starkare social sammanhållning. Göteborg har flera utsatta områden. Många människor upplever hinder för att delta i samhälls- och kulturliv. Kulturlivet är en resurs som med bättre nyttjande kan vara mer inkluderande och bidra mer till en hållbar samhälls-utveckling och en jämlik stad. Stadens nya organisation innebär att befolkningsansvaret har delats upp på tidigare fackförvaltningar och nya förvaltningar. Uppdraget att samverka med varandra betonas för nämnderna.
- **Göteborg befinner sig i ett stort stadsutvecklingsprång.** Kulturperspektivet i stadsbyggnadsprocessen behöver förtydligas. Det saknas data, verktyg och gemensamma metoder för att systematiskt arbeta med kulturplanering. Metoder för att beakta fem definierade kulturvärden behöver utvecklas och implementeras i stadsutvecklingen. En ny organisation för stadsutveckling kommer att införas inom kort.

Utmaningar har även identifierats under processen att arbeta fram planen, i dialog med andra förvaltningar och bolag. Fem workshops genomfördes i februari till april samt en intern workshop i maj -21. Medverkande i workshops framgår enligt lista sist i dokumentet under egen rubrik. En utgångspunkt har varit att identifiera gemensamma utmaningar och möjliga insatser som leder till ömsesidig nytta och måluppfyllelse för såväl kulturprogrammet som andra planer och program. Övergripande synpunkter som förmedlats är:

- Rösten för kulturfrågor upplevs idag som svag, den behöver samlas och stärkas.
- Otydliga kontaktvägar och bristande samordning mellan förvaltningar och bolag försvårar samarbeten där kultur kan ingå. Det finns en önskan och ett engagemang för att samarbeta mer med kulturförvaltningen och med varandra.
- Kunskap och fakta om kultur saknas men efterfrågas i stadens planerings- och beslutsunderlag. Verktyg behöver utvecklas vidare.
- Det saknas gemensamma definitioner av olika kulturbegrepp och kulturella värden liksom gemensamma målbilder och metoder för att integrera kulturplaneringen i stadsutvecklingen.

Omvärldsanalysen baserad på förändringar i omvärlden visar sammanfattningsvis på att:

- Anpassningar måste ske i relation till den snabba stadsutvecklingen som urbaniseringen innebär, till den tekniska utvecklingen som digitaliseringen innebär, till den demografiska utvecklingen där färre ska försörja fler och där den äldre delen av befolkningen ökar.
- Kulturens värden är betydelsefulla i en hållbar samhällsutveckling och behöver lyftas fram mer och ges en starkare ställning. Insatser för att nå mål inom konstpolitik, kulturpolitik och kulturplanering samspelar för att nå dit.
- En mer komplex omvärld innehåller många målkonflikter, vilket kräver prioriteringar. Sakliga kunskapsunderlag är viktiga för att kunna arbeta strategiskt och fatta långsiktigt kloka beslut.
- Samverkan, nätverkande och brobyggande är viktigt för att inte arbeta i parallella spår. Kompetens behöver tas tillvara över olika politikområden.

Mål, strategier och insatser

Det övergripande målet för planen är att kulturens roll i samhällsutvecklingen ska bli starkare. I illustrationen nedan visas hur planens insatser relaterar till kulturprogrammets perspektiv, mål och strategier. Insatser, aktiviteter, ansvariga per aktivitet och förslag till uppföljning och nyckeltal framgår i sin helhet i bilaga 1, Göteborgs Stads Plan för kulturprogrammet 2023 - 2026.

Illustration 1: Planens insatser i relation till kulturprogrammets perspektiv, övergripande mål och strategier.

Göteborgs Stads kulturprogram			
Perspektiv	Övergripande mål	Strategier	Insatser i plan 2023 - 2026
Konstpolitik	Att skapa goda och hållbara villkor för konsten och konstnärerna.	Utöka lokalt samarbete. Stärka finansieringen.	1 Samordna och synliggöra stadens stödformer.
			2 Stärka konst- och kulturlivets roll i stadens besöksnäring.
Kulturpolitik	Främja delaktighet, interkulturell dialog och människors lust att vara delaktiga i och utöva kultur.	Utveckla och förnya mötesplatser för kultur.	3 Stärka samverkan för kompetens- och metodutveckling.
			4 Utveckla metoder för statistik och analys.
Kulturplanering	Skapa en attraktiv livsmiljö.	Utöka samverkan med andra politikområden. Gör kulturplanering till en del av planprocessen så att kulturen är integrerad i stadsutvecklingen.	5 Utveckla och tillämpa metoder för hantering av kulturdata i stadsplanering.
			6 Implementera kulturplanering i stadsutvecklingsprocesser.
			7 Stärka kulturens roll i befintlig miljö.

Definition av fem kulturvärden i stadsutvecklingen

I planen refereras till fem kulturvärden i stadsutvecklingen som kulturförvaltningen fastställt 2020. En kortare definition per kulturvärde anges som referens i fotnot i planen. Nedan följer en mer detaljerad definition per kulturvärde.

Kulturmiljö

Kulturmiljö är en miljö som, i olika hög grad och under olika tider, har präglats av mänskliga verksamheter och aktiviteter. Bra kulturmiljöunderlag förmedlar kunskaper om kulturhistoriska värden som ger en förståelse för människors livsvillkor genom tiden. Flera av stadens särskilt värdefulla kulturmiljöer har ett juridiskt skydd, men det finns även miljöer av värde utan skydd som måste beaktas när staden förändras. En mångfald av kulturmiljöer ger staden dess unika karaktärsdrag och attraktivitet som behöver såväl värnas, som användas och utvecklas.

Kulturella mötesplatser

Detta värde avser att identifiera både permanenta strukturer och resurser för mötesplatser, som bibliotek, museer, kulturhus och andra institutioner, men också mer tillfälliga strukturer, som möjliggör spontana kulturyttringar såsom festivaler, evenemang och utställningar. Båda delarna skapar förutsättningar för människors möjlighet att utöva, uppleva, delta i eller ta till sig kultur. Bra förutsättningar för möten är också en förutsättning för trivsel och delaktighet i det lokala stadslivet. I förlängningen bidrar de kvalitativa mötesplatserna därför till bättre förutsättningar för hälsa och tillit

Kreativa verksamheter

Detta värde lägger fokus på förutsättningar och resurser för kreativa näringar, självorganiserade verksamheter, enskilda konstnärer, kulturföreningar och aktörer av olika slag inom kulturfältet. Den typen av verksamheter har ofta behov av lämpliga och lättillgängliga lokaler till rimliga priser för att kunna etablera sig och utvecklas, och nätverk med andra kulturutövare är viktigt. Göteborgs Stad behöver bättre kunna tydliggöra hur konstnärlig produktion och kreativa verksamheter fortsatt kan få plats i den förtätade staden och stärka infrastrukturen för de kulturella och kreativa näringarna.

Konst

Detta värde har fokus på konstgestaltning av offentliga miljöer både inomhus och utomhus. Nuförtiden ses konstgestaltning inte bara som utformning av ett fysiskt konstverk, utan som en process där platsen, invånarna och de sociala relationerna integreras. Offentlig konst idag innefattar även tillfälliga uttryck som performance, installationer och olika former av experiment. Konstnärlig kompetens har ett stort värde inte bara i utförandefasen, utan också i planeringsfaserna. Göteborgs Stad arbetar enligt enprocentregeln med syfte att skapa ett stabilt ekonomiskt utrymme för konsten i planeringen och byggandet av offentliga miljöer

Identitet

Ett områdes identitet, det som särskiljer det från andra områden och som gör det igenkännbart, byggs upp och förändras över tid. Samma fysiska miljö kan i olika skeden tolkas på väldigt olika sätt. Platser i närmiljön, lokala nätverk, kollektiva minnen eller sammansättningen av verksamheter kan ha lika stor betydelse för identiteten som den byggda miljöns karaktär. Identitet som kulturvärde fångas dels genom dialoger med de som bor och verkar på platsen, dels genom undersökningar och beskrivningar av ett område eller en stadsdels uttryck.

Medverkande i processen

- Medverkande i direktorsgrupp:
 - Anna Rosengren, Kulturförvaltningen
 - Henrik Kant, Stadsbyggnadskontoret
 - Linda Nygren, Park- och naturförvaltningen
 - Michael Ivarsson, Socialförvaltningen Centrum
 - Patrik Andersson, Business Region Göteborg
 - Peter Grönberg, Göteborg & Co
 - Terje Johansson, Framtiden
- Medverkande funktioner i workshops, möten och referensgrupp:

Förvaltning/bolag	Funktion
Park och naturförvaltningen	Stadsträdgårdsmästare
Fastighetskontoret	Utvecklingsledare
Fastighetskontoret	Fastighetsutvecklare
Stadsbyggnadskontoret	Stadsarkitekt
Stadsbyggnadskontoret	Översiktsplanerare
Stadsbyggnadskontoret	Antikvarie
Trafikkontoret	Projektledare
Trafikkontoret	Delprojektledare
IOFF	Enhetschef

IOFF	Utvecklingsledare
Socialförvaltningen Centrum	Utvecklingsledare
Socialförvaltningen Sydväst	Verksamhetsutvecklare
Socialförvaltningen Nordost	Samordnare
Socialförvaltningen Hisingen	Enhetschef
Socialförvaltningen Hisingen	Ungdomskonsulent
Förvalt. Funktionsstöd	Utvecklingsledare
Äldre, vård och omsorg	Planeringsledare
Äldre, vård och omsorg	Processledare
Higab	Marknadschef
Framtiden/Familjebostäder	Kommunikationschef
GöteborgsLokaler	Affärsutvecklingschef
GöteborgsLokaler	Centrumutvecklare
BRG	Verksamhetsstrateg
BRG	Gruppchef
Göteborg & Co	Strateg konst/kultur
Göteborg & Co	Konstnärlig ledare
Göteborg & Co	Key Account kulturevenemang
Göteborgs Stadsteater	VD
Backa Teater	Administrativ chef
Göteborgs Stadsteater	Dramaturg
Göteborgs Stadsteater	Producent
Kulturförvaltningen, Göteborgs museer och konsthall	
Göteborgs museer och konsthall	Planeringsledare
Röhsska museet	Enhetschef
Göteborgs Stadsmuseum	Enhetschef
Göteborgs Stadsmuseum	Antikvarie
Göteborgs Stadsmuseum/Sjöfartsmuseet Akvariet	Enhetschef
Göteborgs konstmuseum	Enhetschef
Göteborg Konsthall	Enhetschef
Kulturförvaltningen, Göteborgs bibliotek och kulturhus	
Göteborgs bibliotek och kulturhus	Planeringsledare
VOFF/Speldags	Producent
Bergsjöns kulturhus	Projektledare
Kåken Världslitteraturhuset	Enhetschef
Ung kultur/Frilagret	Enhetschef
Biblioteken Biskopsgården - Torslanda	Enhetschef
Kulturförvaltningen, Kultur och samhällsutveckling	
Kultur och samhällsutveckling	Utvecklingsledare
Kultur och samhällsutveckling	Avdelningschef
Kulturstrategiska enheten	Enhetschef
kulturstrategiska enheten	Utvecklingsledare
Kulturstöd	Utredare
Kulturstöd	Enhetschef
Göteborg Konst	Intendent
Göteborg Konst	Projektsamordnare

Göteborgs Stads Plan för kulturprogrammet 2023 – 2026

Remissmall

Instruktion: Eventuella kommentarer skrivs i de vita rutorna. Bedömningarna kan med fördel innehålla konkreta förslag.

Nämnd/Styrelse	Förvaltnings AB Framtiden
<p>1. Övergripande synpunkter på planens innehåll och uppbyggnad:</p> <ol style="list-style-type: none"> Saknas det några aktiviteter? Finns det någon aktivitet som ska tas bort? Finns det aktiviteter som kräver justering? Vad i så fall ska justeras? 	<ol style="list-style-type: none"> Nej. Nej. Förvaltnings AB Framtiden och GöteborgsLokaler har getts delansvar för aktivitet 7.1 att inrätta en kulturlots som funktion för att stärka kulturens plats i staden. Bolagen är positiva till aktiviteten och bedömer att en kulturlots kan fylla en viktig koordinerande funktion. <p>Bolagen vill skicka med vikten av att kulturlotsen för dialog med koncernens bolag vid matchning av lokaler och hyresgäster. Detta då det finns stora risker kopplat till att få in fel hyresgäst i koncernens lokalbestånd.</p> <p>Koncernens bolag beslutade under 2021 om en reviderad policy och riktlinje för uthyrning av lokaler som omhändertar vårt uppdrag att motverka och förhindra kriminell eller annan lagvidrig verksamhet i koncernens lokaler. Riktlinjen innehåller också skrivningar om att verksamhet som bedrivs i koncernens lokaler inte uppmuntrar eller bejakar våld, rasism, våldsbejakande extremism, bristande demokratiska värderingar eller på annat sätt bidrar till otrygghet i bostadsområdena. Som stöd för policyn och riktlinjen har en checklista för uthyrning av lokaler i bostadsområdena tagits fram. Checklistan innehåller ett antal punkter som kan användas vid bedömning inför och under uthyrningstiden inom bland annat avtalstecknande, överenskommelser som kan göras i avtal, kontrollpunkter av förening/hyresgäst och uppföljning av uthyrningen.</p>

	<p>Bolaget bedömer att det är av stor vikt att funktionen kulturlots för dialog med koncernens bolag vid matchningar av kulturverksamheter och lokaler så att den kompetens och erfarenhet som finns inom detta område omhändertas.</p>
<p>2. ANSVAR: Synpunkter på förslag till ansvar för aktiviteter angående:</p> <ol style="list-style-type: none"> Huvudansvar Delansvar Saknas någon part som bör ges ansvar? 	<p>Bolaget lämnar inga synpunkter på förslag till ansvar.</p>
<p>3. EKONOMI: Synpunkter på ekonomiska förutsättningar och konsekvenser. Aktiviteten kan genomföras:</p> <ol style="list-style-type: none"> Inom ordinarie verksamhet och/eller budgetram. Med utökad budgetram. 	<p>Bolaget har svårt att bedöma om den aktivitet som Framtiden och GöteborgsLokaler har getts delansvar för kan genomföras inom befintlig budget eller kommer innebära omprioriteringar hos framförallt GöteborgsLokaler.</p>
<p>4. UPPFÖLJNING/NYCKELTAL: Synpunkter på former för uppföljning och indikatorer/nyckeltal:</p> <ol style="list-style-type: none"> I enlighet med förslaget. Förslag på befintliga utvärderingar/nyckeltal där aktivitetens resultat och effekter kan avläsas. Andra förslag på former där aktivitetens resultat och effekter kan avläsas. 	<p>Bolaget lämnar inga synpunkter på förslag till former för uppföljning/nyckeltal.</p>
<p>5. Hur bedömer ni att er verksamhets långsiktiga mål överensstämmer med planens intentioner?</p>	<p>Ett av Framtidenkoncernens viktigaste mål är att bidra till att staden inte har några särskilt utsatta områden år 2025. Här har koncernens bolag en särskilt viktig roll att fylla och arbetet drivs genom insatserna i vår strategi för utvecklingsområden. Vår bedömning är att arbetet med att nå planens mål kan bidra positivt till koncernens mål, särskilt gällande planens mål om att <i>”Kultursatsningar kan bland annat bidra till social sammanhållning genom möten, ökad förståelse och stärkt dialog mellan människor. Kultur är ett samhällsbyggnadselement och måste därför utgöra en naturlig och integrerad del av stadsutvecklingen”</i>.</p>
<p>6. Vilka ser ni som de mest avgörande faktorerna för att planen ska leda till handling?</p>	<p>Bolaget lämnar inga synpunkter.</p>

7. Saknar ni något i planen som är avgörande för att den ska leda till handling?	Nej.
--	------